

***Strategia Rozwoju Gminy Kije
na lata 2022–2030***

(Projekt 1.0)

Maj 2022

Opracowano przy współpracy Urzędu Gminy w Kijach z firmą

InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.

ul. Sienkiewicza 78, piętro IV, 25-501 Kielce

tel./fax 41 3430124 lub 507 048 678

www.inicjatywalokalna.eu

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Część wprowadzająca	9
1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju.....	9
1.2. Metodologia prac nad Strategią.....	10
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.....	12
2.1. Analiza SWOT	12
2.2. Wnioski.....	14
2.3. Drzewo problemów	17
2.4. Drzewo celów	18
3. Część programowa.....	19
3.1. Wizja, misja, cele.....	19
3.2. Plan operacyjny rozwoju	21
3.2.1. Projekty strategiczne	30
3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania	39
3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu.....	50
4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju.....	65
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	66
4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań	80
4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne	80
4.2.2 Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano.....	82
5. System realizacji Strategii Rozwoju	85
5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju	85
5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju	94

5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	95
6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów.....	97
6.1. Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa	97
6.2. Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna	101
6.3. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii.....	104
Spis schematów	106
Spis tabel	106
Spis map	107

Wstęp

Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Aby efektywnie zarządzać gminą, potrzebny jest wieloletni plan, który będzie wskazywać kierunki jej dalszego rozwoju. Działania właściwe ze strategicznego punktu widzenia mają większe znaczenie niż działania nastawione na przynoszenie natychmiastowych efektów. Zarządzanie strategiczne jest procesem zarządzania nastawionym na formułowanie i wdrażanie Strategii, które ma na celu sprzyjanie wyższemu stopniowi zgodności organizacji, w tym wypadku gminy, z jej otoczeniem zewnętrznym oraz zachowaniem spójności wewnętrznej, a co za tym idzie – osiągnięciem przyjętych celów strategicznych.

Niniejszy dokument stanowi strategię rozwoju gminy w rozumieniu *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.). W dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii (krajowej, wojewódzkiej, gminnej i ewentualnie ponadlokalnej, sporządzanej dla grupy sąsiadujących lub powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin). Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym. Dzięki tym zmianom strategia rozwoju gminy, po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie, zyskała podstawę prawną (ustawa o samorządzie gminnym), która określa też konkretny zakres i procedurę sporządzania strategii.

Niniejsza Strategia spełnia również funkcję strategii terytorialnej zgodnie z art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹. Strategia terytorialna może być podstawą realizacji IIT (Inne Narzędzie Terytorialne) i powinna zawierać takie elementy jak:

¹ *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.*

- obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia (w tym przypadku obszar Gminy Kije);
- analiza potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych – na potrzeby niniejszej Strategii opracowano *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije*, której syntezę zawarto w niniejszym dokumencie. Na podstawie Diagnozy określono największe problemy i potrzeby rozwojowe, a także potencjały, które należy wykorzystać (wnioski z Diagnozy, analiza SWOT, drzewo problemów). W Strategii wskazano obszary strategicznej interwencji zarówno zewnętrzne (ponadlokalne), jak i wewnątrz gminy;
- opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru – w Strategii określono projekty strategiczne o charakterze zintegrowanym oraz zadania ogólne, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów;
- opis udziału partnerów w przygotowaniu Strategii i jej realizacji – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu Strategii, a także określono system realizacji Strategii, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji Strategii.

Projekt uznaje się za zintegrowany sam w sobie, jeśli spełnia co najmniej jeden z następujących warunków²:

- projekt obejmuje różne sektory (takie jak sektor społeczny, gospodarczy i środowiskowy);
- projekt obejmuje różne terytoria administracyjne (np. gminy);
- projekt obejmuje kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe).

Każdy z projektów strategicznych niniejszej Strategii spełnia co najmniej jeden ze wskazanych wyżej warunków. Projekty te są przekrojowe, składające się z wielu elementów i rozwiązujące problemy kompleksowo, w różnych sferach, dodatkowo często realizowane

² Dokument Roboczy Służb Komisji, *Wyniki, monitorowanie i ewaluacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w latach 2021–2027*, Bruksela, 8.07.2021 r. SWD(2021) 198 final.

będą nie tylko przez samorząd gminy, ale też inne podmioty oraz kierowane będą do różnych interesariuszy.

Niniejsza Strategia obejmuje obszar całej Gminy Kije, zlokalizowanej w województwie świętokrzyskim. W oparciu o badania jakościowe, narzędzia partycypacyjne i *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije*, przeprowadzono analizę potrzeb rozwojowych i potencjału gminy, która stanowiła podstawę wypracowanych w Strategii założeń. Dokument opracowano przy zintegrowanym podejściu, które ma służyć zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału Gminy Kije. Oprócz celów, kierunków działań i zadań, wskazano najważniejsze do realizacji operacje – projekty o charakterze zintegrowanym. W całym procesie tworzenia Strategii, już od etapu diagnostycznego, niezmiernie ważny był udział potencjalnych partnerów, w tym szczególnie mieszkańców gminy – cały proces włączania partnerów społeczno-gospodarczych i innych opisano w rozdziale 6. *Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów.*

Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030 stanowi, od chwili jej przyjęcia, podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, kierujący wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Określa ona główne obszary, cele i kierunki polityki rozwoju gminy oraz stanowi punkt wyjścia do przygotowania pozostałych lokalnych dokumentów strategicznych i planistycznych.

Mapa 1 Położenie Gminy Kije na tle województwa świętokrzyskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju – PRG, z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

1. Część wprowadzająca

1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030 (Strategia) stanowi odpowiedź samorządu gminnego na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą, wymagającą nowego spojrzenia na posiadane aspiracje, zasoby i perspektywy rozwoju gminy. Jej celem jest kierunkowanie polityki rozwoju gminy.

W Strategii zaprezentowana została wizja, misja oraz cele strategiczne i szczegółowe, przewidziane do realizacji we wskazanym okresie jej obowiązywania, wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Wyróżniono również działania priorytetowe, które należy podjąć, aby osiągnąć wyznaczone cele. W ramach działań przedstawiono konkretne zadania, a po przeprowadzeniu hierarchizacji planowanych przedsięwzięć wskazano konkretne i uszczegółowione projekty strategiczne, najważniejsze i najpilniejsze do realizacji na obszarze gminy we wskazanym okresie – przedstawiono dla nich ramy finansowe oraz plan finansowania. Proces tworzenia Strategii umożliwił partycypację mieszkańców i innych interesariuszy w „grze o rozwój”, już od etapu analiz i diagnozy stanu sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Strategia zawiera również obligatoryjne elementy, zdefiniowane nowelizacją przepisów (model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy).

Do tej pory strategię gminy były opracowywane zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami oraz przy zachowaniu spójności z wytycznymi dokumentów nadrzędnych. Obecna Strategia stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawną strategię rozwoju, stanowiącą element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

1.2. Metodologia prac nad Strategią

Opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* było okazją do przeprowadzenia otwartych rozmów z przedstawicielami różnych środowisk gminnych. Dyskusje obejmowały analizę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz możliwości jej dalszego rozwoju. Efektem prowadzonych rozmów było uzyskanie odpowiedzi na pytania: „dokąd zmierzamy?”, „co chcemy osiągnąć?” oraz „w jaki sposób chcemy to osiągnąć?”. Dało to podstawy do skonstruowania dokumentu, który ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem *Strategii* rozpoczęto w IV kwartale 2021 r. Duże znaczenie i wpływ na ostateczny kształt dokumentu miały działania partycypacyjne i udział interesariuszy w pracach nad dokumentem (opisane szerzej w podrozdziale 6.2. *Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna*).

Prace nad dokumentem *Strategii* opierały się na wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod prac analitycznych i partycypacyjnych, do których należały:

- analiza danych zastanych (w tym analiza trendów / tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach wraz z określeniem konsekwencji i wyzwań rozwojowych);
- badania ankietowe wśród mieszkańców;
- analizy strategiczne;
- spotkania warsztatowe przedstawicieli Urzędu Gminy w Kijach;
- spotkania informacyjne, warsztatowe i konsultacyjne z przedstawicielami samorządu lokalnego, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami.

Podstawą założeń *Strategii* jest *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije* (Diagnoza), w której przedstawiono pogłębioną analizę społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy. *Strategia* powstała w oparciu o *Diagnozę*, a także na podstawie wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów organizowanych w trakcie procesu jej tworzenia. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych, opracowano Projekt 1.0 *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*, który został poddany konsultacjom społecznym.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę opracowania Strategii (a wcześniej również Diagnozy), należą:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane i informacje pozyskane z samorządu gminy i jednostek mu podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w Diagnozie i Strategii;
- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych);
- wnioski z badań ankietowych;
- wnioski zebrane na podstawie przekazanych przez podmioty fiszek projektowych;
- wnioski z dyskusji podczas spotkań informacyjnych i warsztatów grupowych;
- inne dokumenty strategiczne gminy i ponadlokalne, a także publikowane raporty i opracowania eksperckie.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii ma charakter partycypacyjny.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

2.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedno z najpopularniejszych i najskuteczniejszych narzędzi analitycznych, wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

Tabela 1 Schemat analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dodatnia wartość wskaźnika rozwoju w wymiarze środowiskowym w MRL; 2. Wyższy wskaźnik ilości nowych budynków mieszkalnych na 1000 osób niż w województwie i Polsce; 3. Całkowite pokrycie gminy miejscowymi planami zagospodarowania; 4. Aktywna Samorządowa Instytucja Kultury „Kasztelania”; 5. Obszary prawnie chronione występujące na terenie gminy; 6. Bogata historia i dziedzictwo kulturowe; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak żłobka na terenie gminy; 2. Niewystarczająca jakość i dostępność usług i przestrzeni publicznych; 3. Malejąca liczba ludności wynikająca z ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji; 4. Mała liczba istniejących i niewystarczająca liczba nowo powstałych podmiotów gospodarczych; 5. Niezadowalający dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy;

<ul style="list-style-type: none"> 7. Delta Nidy w Umianowicach – zwana przyrodniczą perłą Europy; 8. Położenie na trasie Ciuchci Ponidzie; 9. Położenie w bliskiej odległości od Kielc i rozwijającej się gospodarczo Morawicy; 10. Kolejowa stacja towarowa na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> 6. Zbyt mała liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie; 7. Występowanie na terenie gminy terenów zagrożonych powodzią; 8. Brak infrastruktury sieci gazowej i niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji; 9. Niezadawalająca jakość i dostępność sieci internetowej; 10. Niezadawalająca dostępność i jakość oferty spędzania wolnego czasu.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> 1. Wzrost mobilności społeczeństwa; 2. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej; 3. Cyfryzacja życia codziennego; 4. Wzrost świadomości i potrzeby wykorzystania odnawialnych źródeł energii; 5. Wzrost świadomości obywatelskiej; 6. Wzrost średniej długości życia; 7. Moda na zdrowy styl życia; 8. Wskazanie Gminy Kije w <i>Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</i> jako gminy wchodzącej w skład obszaru strategicznej interwencji: OSI Ponidzie; 9. Przynależność gminy do Lokalnej Grupy Działania „Ponidzie” – dodatkowe możliwości pozyskiwania funduszy przez samorząd i mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Konsekwencje społeczne i gospodarcze związane z występowaniem pandemii COVID-19; 2. Wykluczenie cyfrowe; 3. Zmiany klimatu; 4. Wzrost kosztów życia codziennego mieszkańców; 5. Wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i usług publicznych; 6. Zanieczyszczanie środowiska poprzez niską emisję; 7. Depopulacja województwa świętokrzyskiego; 8. Emigracja mieszkańców Polski; 9. Niska atrakcyjność inwestycyjna województwa świętokrzyskiego.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia Gminy Kije, możemy wyłonić te, które w największym stopniu oddziałują bądź mogą oddziaływać na gminę. Słabe strony oraz zagrożenia powinny być pokonywane przez mocne strony oraz szanse rozwoju, które stoją przed gminą. Z przeprowadzonej analizy SWOT można wysunąć następujące wnioski:

Największymi atutami gminy są: walory środowiska naturalnego, kulturowego (w tym bogata historia) oraz jej położenie w dorzeczu rzeki Nida, na terenie krainy geograficznej Ponidzie. Gmina Kije jest miejscem o ciekawym ukształtowaniu i licznych walorach przyrodniczych, takie uwarunkowania wpływają na bardzo duży potencjał gminy do rozwoju turystyki przyrodniczej. Ponadto gmina ze względu na swoje położenie w pobliżu Morawicy oraz Kielc może być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dla osób pracujących w tych miastach. Na terenie gminy znajduje się również stacja towarowa, która stwarza potencjał do jej rozwoju gospodarczego.

Największymi słabościami gminy są: niska aktywność społeczna i gospodarcza mieszkańców, a co za tym idzie mała liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy oraz nowo rejestrowanych w porównaniu do średniej wojewódzkiej i krajowej. Kolejnym istotnym problemem jest zmniejszająca się ilość mieszkańców – młodzi wyjeżdżający na studia nie wracają do swoich rodzinnych domów. Dodatkowo na terenie gminy nie ma żłobków, również dostępność do wysokiej jakości usług publicznych jest niska.

Największe szanse na rozwój gminy, to: wzrost popytu na aktywny wypoczynek, sport i rekreację w miejscach o bogatych walorach krajobrazowych, rozwój popularności turystyki rowerowej, wzrost świadomości społecznej w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz profilaktyki zdrowia i zdrowego trybu życia, mobilność społeczeństwa, a także możliwość powiększenia oferty turystycznej oraz rozwój e-usług. Dodatkową szansą na rozwój jest włączenie Gminy Kije do Obszaru Strategicznej Interwencji Ponidzie i współpraca międzygminna, co daje większe możliwości na pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na inwestycje, które będą realizowane na obszarze i wpływały na rozwój gminy.

Największe zagrożenia w rozwoju gminy, to: depopulacja mieszkańców województwa, zbyt niska atrakcyjność inwestycyjna regionu przy jednoczesnym braku rozwoju aktywności gospodarczej mieszkańców. Pojawiają się także problemy z szeroko pojętym wykluczeniem cyfrowym oraz zagrożenia wynikające z działalności człowieka (niska emisja, zanieczyszczanie środowiska). Zagrożenia wynikające z zanieczyszczeń środowiska powinny być niwelowane istniejącymi potencjałami i szansami (szeroka edukacja mieszkańców w zakresie ekologii, polityka krajowa i europejska ukierunkowana na poprawę jakości środowiska, jakości powietrza, rozwój elektromobilności).

2.2. Wnioski

Przeprowadzona analiza danych statystycznych dla Gminy Kije oraz porównanie ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa, kraju, a także porównanie niektórych ze wskaźników do wartości dla gmin podobnych, dają możliwość zobrazowania obecnej sytuacji obszaru oraz określenia kierunków rozwoju. Podczas tworzenia *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije* nie były dostępne wszystkie dane za 2020 r., dlatego też w dokumencie tym odniesiono się do danych z 2019 r. Ważnym powodem jest również pandemia COVID-19, przez którą rok 2020 był szczególny – pandemia spowodowała załamanie gospodarcze i trudną sytuację na rynku pracy, wpływając negatywnie także na obszar

gminy, w związku z czym przedstawianie danych dla tego roku mogłoby powodować błędną interpretację sytuacji w poszczególnych obszarach funkcjonowania gminy.

Jednym z kluczowych problemów na terenie gminy jest malejąca liczba mieszkańców spowodowana systematycznym odpływem ludności oraz niskim przyrostem naturalnym. Na niekorzystną strukturę demograficzną wpływa również postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Również mało zróżnicowany i atrakcyjny rynek pracy dla wykwalifikowanej i wykształconej kadry potencjalnych pracowników powoduje odpływ młodych mieszkańców gminy, którzy po zdobyciu wykształcenia w dużych aglomeracjach miejskich – nie wracają.

Gmina Kije ze względu na swoje położenie ma potencjał rozwojowy zarówno jako potencjalne miejsce do życia jak i obszar chętnie odwiedzany przez turystów.

Wśród deficytów i barier hamujących rozwój gminy, wynikających z przeprowadzonego procesu diagnozy, wymienić można m.in.:

- niekorzystną strukturę demograficzną wynikającą z ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji oraz starzejącego się społeczeństwa;
- braki w przedsiębiorczości i innowacyjności;
- niezadawalającą konkurencyjność lokalnej gospodarki – mało atrakcyjny rynek pracy, niewykorzystane potencjały;
- niedostateczną aktywność społeczną mieszkańców;
- niewystarczającą dostępność i jakość usług komunalnych wraz z niewystarczająco rozwiniętą siecią kanalizacyjną;
- położenie na terenach zalewowych;
- brak wystarczających środków własnych gminy na realizację wszystkich niezbędnych przedsięwzięć – konieczność poszukiwania wsparcia z zewnątrz;
- niedostatecznie zagospodarowany potencjał przyrodniczy i turystyczny;
- brak sprecyzowanej grupy odbiorców usług turystycznych.

Potencjały gminy to przede wszystkim posiadane zasoby, oferowane produkty i usługi, które przynoszą lub mogą przynosić korzyści w postaci dochodów lub wartości dodanej dla mieszkańców i innych interesariuszy gminy, w tym lepszej jakości ich życia. Najważniejsze potencjały rozwojowe Gminy Kije to m.in.:

- kolejowa stacja towarowa na terenie gminy;
- zasoby instytucjonalne;

- warunki umożliwiające rozwój funkcji osiedleńczej gminy, w tym ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych;
- wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe;
- położenie w bliskiej odległości od Kielc i Morawicy;
- bogata historia, dziedzictwo kulturowe i naturalne;
- liczne formy ochrony przyrody.

2.3. Drzewo problemów

Wykorzystując zgromadzone dane ilościowe i jakościowe na potrzeby opracowania Diagnozy, wskazano problem kluczowy dla rozwoju Gminy Kije, a więc taki, który generuje najwięcej trudności, a jego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości interesariuszy procesu rozwojowego. Dla problemu kluczowego przeprowadzono również analizę przyczynowo-skutkową (tabela 3).

Tabela 3 Drzewo problemów

Główne przyczyny	Problem kluczowy	Główne skutki
<ul style="list-style-type: none"> • Niezadawalająca dostępność i jakość usług podstawowej opieki zdrowotnej; • Brak żłobka na terenie gminy; • Nieatrakcyjny lokalny rynek pracy; • Niska aktywność gospodarcza mieszkańców; • Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunalna; • Niewystarczająca ilość i jakość oferty spędzania wolnego czasu; • Niewystarczająca oferta terenów inwestycyjnych; • Niski poziom poczucia tożsamości lokalnej; • Małe zaangażowanie mieszkańców w rozwój gminy; • Niska aktywność społeczna mieszkańców; • Słabo rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-turystyczna; • Słaba dostępność szybkiego Internetu. 	<p>Niedostatecznie wykorzystany potencjał dziedzictwa kulturowo-przyrodniczego oraz brak wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mała liczba istniejących i nowo rejestrowanych przedsiębiorstw; • Wysoki ujemny przyrost naturalny; • Niskie możliwości rozwoju zawodowego; • Ograniczone możliwości podejmowania pracy przez osoby sprawujące opiekę nad małymi dziećmi; • Braki we współpracy międzysektorowej; • Niski poziom dochodów mieszkańców i dochodów własnych gminy; • Duża liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym.

Źródło: Opracowanie własne

2.4. Drzewo celów

Poniższa tabela stanowi transformację drzewa problemów. Przedstawia ona cel główny (wizja) *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*, opisujący stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia Strategii i będący efektem osiągnięcia celów strategicznych wskazujących generalny kierunek rozwoju.

Tabela 4 Drzewo celów

Główne środki	Cel główny	Główne efekty
<ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie każdemu dziecku miejsca w dobrym żłobku i przedszkolu; • Zwiększenie jakości infrastruktury i poziomu nauczania w szkołach; • Podniesienie dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej; • Kreowanie atrakcyjnego wizerunku gminy; • Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości; • Włączenie mieszkańców do współdecydowania o rozwoju gminy; • Kreowanie i wspieranie partnerstw trójsektorowych; • Rozwój przemysłu czasu wolnego; • Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej; • Uporządkowanie przestrzeni publicznej; • Wzmocnienie miejscowości Kije jako ośrodka wzrostu gminy; • Kreowanie turystycznego charakteru Hajdaszka i Umianowic; • Wzmacnianie Włoszczowic i okolic jako miejsca osiedlania się; • Wykorzystanie linii LHS. 	<p>Wykorzystując dziedzictwo kulturowe Kij, potencjał przyrodniczy Ponidzia oraz rozwój sąsiednich ośrodków miejskich, stworzyliśmy atrakcyjne miejsce do życia i inwestowania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy; • Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; • Zwiększona oferta i jakość usług publicznych, w tym społecznych i zdrowotnych; • Atrakcyjne warunki spędzania czasu wolnego i rozwoju; • Wysoka jakość życia mieszkańców; • Zwiększona atrakcyjność inwestycyjna; • Wzrost inwestycji zewnętrznych na terenie gminy; • Atrakcyjny lokalny rynek pracy; • Wzrost tożsamości lokalnej; • Atrakcyjny wizerunek gminy; • Wzrost liczby turystów i odwiedzających; • Wzrost liczby mieszkańców; • Podniesienie poziomu przedsiębiorczości mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne

3. Część programowa

3.1. Wizja, misja, cele

Przedstawienie drzewa problemów (tabela 3) i celów (tabela 4) pozwoliło na określenie i zaproponowanie strategicznych kierunków działań dla Gminy Kije. Określono Wizję 2030, misję i cele strategiczne, wokół których skoncentrowane zostały cele szczegółowe, a następnie działania priorytetowe. Wyznaczone obszary priorytetowe będą służyć realizacji celów strategicznych, do których osiągnięcia powinny dążyć zarówno władze gminy, jak i wszystkie zainteresowane jej rozwojem podmioty oraz mieszkańcy. Wykonanie zaplanowanych działań pozwoli na realizację misji gminy oraz jej trwały rozwój.

Budowa elementów *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* opiera się na poniższym schemacie.

Schemat 1 Programowanie rozwoju

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i misja to nie tylko określenie kierunków rozwoju, ale także wyraz aspiracji mieszkańców. Bez misji i wizji decyzje zarządcze bywają przypadkowe, zaś codzienna praca sprowadza się do mniej lub bardziej mechanicznego realizowania procedur. Wizja jest sformułowanym w sposób najbardziej zwięzły opisem stanu gminy w perspektywie najbliższych kilku lat (obraz gminy w 2030 roku). Wizję należy zatem rozumieć jako logicznie

zredagowane streszczenie poglądów o przyszłości. Misja zaś jest w pewnym sensie wyrażeniem w sposób zrozumiały i zwięzły priorytetów (obszarów priorytetowych) oraz nadrzędnych celów strategicznych, czyli dalekosiężnych zamierzeń. Misja pozwala na sformułowanie naszych aspiracji związanych z działaniami w danym obszarze.

Należy zapamiętać, iż misja w Strategii jest elementem, który wskazuje drogę rozwoju i motywuje do działania. Jednocześnie integruje różne aspekty rozwoju gminy wokół jednej wspólnej dla mieszkańców idei.

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, sformułowano wizję, misję, dwa cele strategiczne i dla każdego z nich po dwa cele szczegółowe. Do celów strategicznych zostały przyporządkowane działania priorytetowe wyznaczające obszary, w ramach których będą realizowane zadania. Realizacja przedstawionych w Strategii zadań posłuży do zrealizowania zaplanowanych celów oraz osiągnięcia przyjętych wskaźników rozwoju Gminy Kije.

WIZJA

Wykorzystując dziedzictwo kulturowe Kij, potencjał przyrodniczy Ponidzia oraz rozwój sąsiednich ośrodków miejskich, stworzyliśmy atrakcyjne miejsce do życia i inwestowania

MISJA

Wdrażanie koncepcji Smart Villages do tworzenia warunków rozwoju mieszkańców poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów

3.2. Plan operacyjny rozwoju

Głównym zadaniem jakie stoi przed władzami samorządowymi jest ukształtowanie takiego wizerunku gminy, który będzie atrakcyjny dla prowadzenia działalności gospodarczej, trwałego wzrostu gospodarczego, atrakcyjnego miejsca do zamieszkania, spędzania czasu wolnego oraz wzrostu aktywności społecznej wśród mieszkańców. Wpłynie to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Wyznaczenie priorytetów pozwoli lokalnym władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój gminy, odpowiednio skoordynować zaplanowane do realizacji zadania.

W Strategii wskazane zostały dwa cele strategiczne, a dla każdego z nich po dwa cele szczegółowe, z kolei dla nich – po dwa działania priorytetowe (łącznie 8 działań priorytetowych), w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji zadania (tabela 5).

Tabela 5 Plan operacyjny

Wizja	Wykorzystując dziedzictwo kulturowe Kij, potencjał przyrodniczy Ponidzia oraz rozwój sąsiednich ośrodków miejskich, stworzyliśmy atrakcyjne miejsce do życia i inwestowania							
Misja	Wdrażanie koncepcji Smart Villages do tworzenia warunków rozwoju mieszkańców poprzez wykorzystanie lokalnych zasobów							
Cele strategiczne	Wykreowanie wizerunku Gminy Kije jako miejsca dobrego do życia				Wzmocnienie tożsamości lokalnej			
Cele szczegółowe	Ochrona środowiska naturalnego		Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców		Wysoki poziom kapitału społecznego		Atrakcyjna gospodarka	
Działania priorytetowe	Adaptacja do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji	Rozwój infrastruktury komunalnej	Poprawa jakości i dostępności usług publicznych	Zagospodarowanie czasu wolnego	Włączenie społeczne	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców	Budowanie potencjału turystycznego	Wspieranie przedsiębiorczości
Zadania	Instalacje OZE oraz wymiana kotłów na paliwa stałe w budynkach użyteczności publicznej, podmiotach gospodarczych oraz w budynkach jednorodzinnych	Rozwój gospodarki wodno-ściekowej	Stworzenie funkcjonalnego i atrakcyjnego centrum miejscowości Kije	Rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	Zapewnienie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym	Wspieranie lokalnej aktywności i zachęcanie do realizacji wspólnych inicjatyw	Tworzenie warunków do rozwoju przemysłu turystycznego i okołoturystycznego	Rozszerzenie oferty terenów inwestycyjnych
	Budowa i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury	Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeniach publicznych	Wzmocnienie oferty kulturalnej	Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy	Nawiązywanie partnerstwa trójsektorowego	Budowa sieci ścieżek rowerowych	Stworzenie systemu wsparcia w założeniu i prowadzeniu działalności gospodarczej
	Realizacja programów z zakresu edukacji ekologicznej	Poprawa dostępności transportu zbiorowego	Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej, przedszkolnej i szkolnej	Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	Wspieranie rozwoju wolontariatu i ekonomii społecznej	Rozwinięcie partycypacyjnego zarządzania gminą	Tworzenie szlaków turystycznych łączących miejscowe i okoliczne atrakcje turystyczne	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców

	Dbłość o ochronę bioróżnorodności Poniżia	Wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym	Poprawa dostępności usług społecznych i zdrowotnych		Organizowanie programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy		Budowa ścieżek edukacyjnych na terenie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego	Zwiększenie dostępności do szybkiego Internetu
	Zabezpieczenie przed skutkami nagłych zjawisk atmosferycznych		Rozwój e-usług publicznych		Realizacja programów edukacyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa			

Źródło: Opracowanie własne

Cel strategiczny 1. Wykreowanie wizerunku Gminy Kije jako miejsca dobrego do życia

Cel strategiczny pierwszy odnosi się do potencjału jakim jest atrakcyjność Gminy Kije do zamieszkania. Aby osiągnąć zamierzone priorytety należy zadbać w szczególności o ochronę środowiska, wysoki poziom przestrzeni publicznej, jak i o ogólnodostępną infrastrukturę oraz usługi publiczne.

Zmiany klimatyczne stwarzają duże zagrożenie środowiskowe i społeczne. Ich skutkiem są m.in. nawalne deszcze w okresie letnim, powodzie i podtopienia, a także susze, które wpływają na zasoby wodne w kraju. Dlatego bardzo ważne jest podjęcie działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu. W celu ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji konieczne będzie wdrażanie działań mających na celu zmniejszenie zapotrzebowania na energię, zarówno w budynkach użyteczności publicznej, jak i w budynkach podmiotów gospodarczych i indywidualnych gospodarstw domowych. Należy wykorzystać odnawialne źródła energii (OZE) w sektorze publicznym, przeprowadzić termomodernizację obiektów, jak i zachęcać przedsiębiorstwa oraz gospodarstwa domowe do zastąpienia instalacji opartych na paliwach stałych, instalacjami do produkcji ciepła z odnawialnych źródeł, takich jak biomasa, promieniowanie słoneczne, biogaz, geotermia. W ramach wdrażania Strategii gmina będzie realizować projekty z zakresu modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej, a także projekty wspierające ograniczenie niskiej emisji w budynkach jednorodzinnych. Również istotne są inwestycje związane z błękitno-zieloną infrastrukturą. Na łagodzenie skutków zmian klimatycznych wpływa dobrze zaplanowana i wielofunkcyjna przestrzeń zielona oraz elementy krajobrazu z uwzględnieniem lokalnych potrzeb. Inwestycje z zakresu zielonej infrastruktury wpływają na ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, zwiększenie efektywności zasobów naturalnych, na gospodarkę wodną poprzez zmniejszenie tempa w jakim opady deszczu przedostają się do sieci rzecznej oraz poprzez ochronę zbiorników wodnych przed zanieczyszczeniami. Zielona infrastruktura może też służyć celom edukacyjnym oraz turystycznym³.

Duży wpływ na zanieczyszczenie środowiska mają różnego rodzaju odpady. Dlatego tak ważny jest rozwój i wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym. Należy dążyć do tego, aby potencjał produktów został maksymalnie wykorzystany, a po zakończeniu swojego cyklu

³ Strona internetowa Interreg Central Europe, interreg-central.eu, *Podręcznik zielonej infrastruktury. Konceptyjne i teoretyczne podstawy, terminy i definicje. Polska wersja skrócona*, interreg-central.eu/Content.Node/MaGICLandscapes-Podrecznik-Zieloney-Infrastruktury.pdf

życia produkt został ponownie użyty, tym samym zapewniamy powrót do początku cyklu. Takie działania przyczyniają się do oszczędzania zasobów naturalnych oraz do zmniejszenia liczby wytwarzanych odpadów.

Istotny wpływ szczególnie na środowisko wodne ma gospodarka wodno-ściekowa, dlatego należy dążyć do jej efektywnego rozwoju na terenie całej gminy. Wpłynie to również pozytywnie na życie mieszkańców poprzez zaspokojenie ich podstawowych potrzeb takich jak dostęp do wody czy możliwość korzystania z kanalizacji lub innych sposobów odprowadzania ścieków. Istotna jest dbałość o dobry stan infrastruktury technicznej, zarówno sieciowej, jak i obiektów budowlanych. Tego typu działania są istotne nie tylko ze środowiskowego punktu widzenia, ale też konieczne ze względu na mieszkańców, którym należy zapewnić dostęp do podstawowej infrastruktury i usług.

Wsparciem w realizacji tych projektów będą działania edukacyjne, które należy podejmować w celu uświadamiania społeczeństwa w zakresie korzystania z technologii oszczędnych energetycznie. Istotne jest też, aby edukować społeczeństwo szerzej w zakresie ekologii, a także świadomej konsumpcji oraz szeroko pojętej ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Na wizerunek gminy jako dobrego miejsca do życia ma również wpływ jakość i dostępność usług publicznych oraz oferta spędzania czasu wolnego w miejscu zamieszkania lub w jego pobliżu.

Przestrzeń publiczna to obraz wartości wyznawanych przez lokalną społeczność, jej jakość przekłada się na jakość życia mieszkańców i gości, jest też podstawą budowania wizerunku obszaru. Przestrzeń publiczna jest przedłużeniem przestrzeni prywatnej, którą stanowią ogrody, domy, podwórka, dlatego też musi ona bazować na kompromisie między jednostkami administracji publicznej a społecznością. Należy podejmować działania mające na celu odpowiednie zagospodarowanie nieużytków, skwerów czy zieleńców, przestrzeni wokół szkół oraz placów zabaw. Dlatego tak istotne jest stworzenie funkcjonalnego i atrakcyjnego centrum miejscowości Kije. Odpowiednio zagospodarowane centrum Kij wpłynie pozytywnie na wizerunek miejscowości i gminy oraz da nowe możliwości do organizowania wydarzeń i poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego bez konieczności wyjazdu do sąsiednich gmin. Funkcjonalna przestrzeń publiczna powinna charakteryzować się dostępnością dla różnych grup społecznych, w tym osób niepełnosprawnych. Dlatego należy dążyć do likwidacji wszelkich barier architektonicznych w obiektach i przestrzeniach publicznych. Z przestrzenią publiczną nierozzerwalnie wiąże się bezpieczeństwo publiczne, a z perspektywy potencjalnych mieszkańców i gości – jest ono niezwykle istotne. Działaniami związanymi z estetyzacją

i funkcjonalnością przestrzeni będzie zapewnienie odpowiedniej jakości i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych, z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego. Estetyczna przestrzeń, bezpieczne układy komunikacyjne, w tym drogi, chodniki i ścieżki rowerowe są ważnym, ale nie jedynym elementem istotnym z punktu widzenia mieszkańców.

Kolejnym znaczącym aspektem życia są usługi publiczne, uznaje się, że zapewnienie ich wszystkim, bez wyjątku, to obowiązek państwa i samorządu terytorialnego. Oferowanie wysokiego standardu usług podnosi średni poziom życia mieszkańców oraz wpływa na obraz obszaru jako zharmonizowanego i spójnego środowiska społecznego. Należy dążyć do zapewnienia wysokich standardów funkcjonowania placówek publicznych związanych z warunkami startu życiowego dzieci i młodzieży (żłobek, przedszkola, szkoły, profilaktyka zdrowotna, usługi kulturalne i sportowe) oraz opieki związanej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Dlatego powinno się podjąć działania zapewniające dostęp do opieki nad dziećmi do lat trzech, ponieważ w chwili obecnej brak jest żłobka na terenie gminy. Również trzeba dążyć do poprawy standardów i dostępności opieki przedszkolnej oraz szkolnej z myślą o obecnych i przyszłych mieszkańcach gminy. Wsparciem powinna być też objęta grupa osób wykluczonych społecznie (mieszkania komunalne, pomoc społeczna, publiczna ochrona zdrowia). Trzeba też podjąć działania do poprawy jakości i dostępności usług zdrowotnych. Ważne będzie wdrożenie działań mających na celu rozpoznanie oraz zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie działalności samorządów.

Szansą na rozwój Gminy Kije i polepszenie jakości życia mieszkańców jest dalsze rozwijanie możliwości załatwiania zdalnie spraw administracyjnych (szeroka gama wysokiej jakości e-usług wraz ze szkoleniem/edukowaniem mieszkańców w tym zakresie). Warto dążyć do tego, aby wszelkie sprawy administracyjne mieszkańcy mogli załatwiać on-line. Wiąże się to jednak z ryzykiem wykluczenia cyfrowego niektórych z nich (m.in. osób starszych, których na terenie gminy jest dużo). Dlatego ważne jest podjęcie działań edukacyjnych w zakresie korzystania z zasobów sieci oraz znajomości usług oferowanych przez Internet. Reasumując – aby gmina mogła stanowić atrakcyjne miejsce zamieszkania, pracy i odpoczynku, konieczna jest transformacja cyfrowa gospodarki, polegająca w szczególności na wdrożeniu programów stymulujących wprowadzenie w sektorze publicznym rozwiązań cyfrowych.

Jeśli usługi publiczne, w tym zdrowotne i społeczne będą się rozwijały, to obszar ma szansę stać się terenem, o którym można powiedzieć, że zwiększa atrakcyjność do zamieszkania, a przede wszystkim w sposób kompleksowy racjonalnie i efektywnie wykorzystuje zasoby endogeniczne. Należy dążyć do tego, by mieszkańcy gminy mieli zapewnioną bliskość i krótki czas dojścia/dojazdu do usług zarówno podstawowych, jak

i zaspokajających ich potrzeby wyższe (kultura wyższa, specjalistyczna opieka medyczna, atrakcyjne spędzanie czasu wolnego itp.). Takie podejście w myśl koncepcji Smart Villages sprawi, że mieszkańcy nie będą musieli wyjeżdżać poza teren gminy w celu zaspokajania podstawowych potrzeb, gdyż wszystkie usługi będą dostępne na miejscu, a ich poziom będzie wysoki, natomiast czyste środowisko przyciągnie nowych mieszkańców.

Wszystkie ww. działania, które będą realizowane na terenie Gminy Kije, dążą do stworzenia inteligentnych wiosek, gdzie mieszkańcy będą mieli zapewnioną jak najlepszą przestrzeń do życia, którego poziom będzie wyrównany z poziomem życia w miastach. Wdrożenie działań wspomagających postęp technologiczny stworzy nowe możliwości dla lokalnych przedsiębiorców, poprawi świadczone usługi i dostęp do nich, co w rezultacie przełoży się na wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego.

Cel strategiczny 2. Wzmocnienie tożsamości lokalnej

Aby mieszkańcy mogli się rozwijać i utożsamiać z miejscem, w którym żyją, należy podjąć działania wspierające kapitał społeczny oraz stworzenie atrakcyjnych warunków do rozwoju gospodarczego gminy.

Wpływ na rozwój kapitału społecznego ma w szczególności włączenie społeczne i wspieranie aktywności społecznej. W tym celu prowadzone będą działania z zakresu współpracy z organizacjami pozarządowymi, budowania zaufania między mieszkańcami a samorządem poprzez partycypacyjne zarządzanie gminą oraz realizacja zadań w partnerstwie międzysektorowym. Niezmiernie ważne jest włączanie w życie społeczne ludzi zagrożonych wykluczeniem i szerokie działania aktywizujące oraz stworzenie warunków do jak najdłuższej aktywności seniorów (np. klub seniora, dzienny dom opieki), działania te mogą być dodatkowo wspierane poprzez rozwój wolontariatu. Ponadto wdrażane będą programy rozwijające kompetencje kluczowe mieszkańców, które mają znaczenie także w kontekście umiejętności wykorzystywanych do aktywności gospodarczej. Należy również kłaść nacisk na edukację w zakresie cyberbezpieczeństwa. Zarówno dzieci jak i osoby dorosłe korzystające z Internetu narażone są na utratę danych, dlatego ważne jest prowadzenie działań informacyjnych w szkołach oraz miejscach pracy, klubach seniora i innych miejscach publicznych.

Rozwój samorządu w celu stworzenia atrakcyjnego miejsca do życia dla mieszkańców uzależniony jest od dochodów własnych gminy, dlatego należy dążyć do budowania stabilnej

gospodarki zapewniającej wysokiej jakości miejsca pracy. Wzrost dochodów osiąganych przez mieszkańców i ich duża aktywność społeczno-gospodarcza przełożą się na lepszą jakość życia i ich zadowolenie.

Przedsiębiorczość jest uważana za główny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego, a także kluczowy warunek osiągnięcia konkurencyjności gospodarki w kraju. Działania zmierzające do poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw powinny przyczyniać się do podnoszenia konkurencyjności gospodarki, rozumianej jako długookresowa zdolność do sprostania konkurencji zewnętrznej. Działania z zakresu szeroko rozumianego rozwoju przedsiębiorczości oraz dostępnych form wsparcia dla przedsiębiorców powinny przyczyniać się do powstawania nowych, trwałych miejsc pracy oraz pobudzać przedsiębiorców do dalszego inwestowania. Dlatego tak ważne jest, aby mieszkańcy gminy mieli wsparcie ze strony samorządu w zakresie budowania przedsiębiorczości i możliwości rozwoju. Należy budować postawy przedsiębiorczości od najmłodszych lat, między innymi przez odpowiednio organizowane i dobierane zajęcia dodatkowe czy dedykowane programy wzmacniające umiejętności dzieci i młodzieży w tym zakresie lub konkursy zachęcające do poruszania się w tej dziedzinie. Coraz bardziej popularna staje się idea uczenia przez całe życie, dlatego należy podnosić kwalifikacje i umiejętności zawodowe osób dorosłych i starszych. W ciągu ostatnich lat coraz bardziej dynamicznie zaczęły rozwijać się technologie związane z branżą informatyczną. W wielu zawodach pracować można w firmach znajdujących się w znacznej odległości od miejsca zamieszkania, również nauka może odbywać się zdalnie. Dlatego należy tworzyć warunki do pracy zdalnej i nauki zdalnej, m.in. poprzez umożliwienie dostępu do szybkiego Internetu na obszarze całej gminy. Duży wpływ na gospodarkę ma też oferta terenów inwestycyjnych. Dlatego warto wykorzystać możliwości jakie daje znajdująca się na terenie gminy stacja kolejowa.

Rozwój gospodarki na terenie Gminy Kije w dużej mierze powinien być oparty na branży turystycznej. Dlatego ważne jest zrównoważone wykorzystanie potencjału dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego do budowania przemysłu turystycznego i okołoturystycznego poprzez poprawę jakości i dostępności obiektów, urządzeń i usług związanych z obsługą ruchu turystycznego.

Rosnące zainteresowanie aktywnym spędzaniem czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz prowadzenie zdrowego trybu życia wskazuje na potrzebę inwestycji w zakresie zachowania i wykorzystania dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Gmina Kije ma odpowiedni potencjał do rozwoju sektora turystycznego opartego na walorach przyrodniczych. Również bliskie położenie Pińczowa, który ma potencjał uzdrowiskowy, daje kolejne

możliwości do rozwoju turystyki na terenie gminy. Planowane działania powinny przede wszystkim opierać się na rozbudowie szlaków turystycznych pieszych i rowerowych łączących miejscowe i okoliczne atrakcje turystyczne, takie jak powstające Centrum Edukacyjno-Przyrodnicze w Umianowicach – „Nidarium”, czy stację kolejki wąskotorowej Ciuchcia Express Ponidzie znajdującą się w miejscowości Hajdaszek. Dodatkowym atutem do wykorzystania przy budowie szlaków rowerowych są naturalne nasypy znajdujące się na terenie gminy. Wszelkie działania związane z tworzeniem warunków do rozwoju turystyki sprawią, że mieszkańcy zaczną widzieć szansę na powodzenie w prowadzeniu działalności w tej branży i branżach związanych z turystyką. Ważne dla rozwoju regionu i zwiększenia liczby turystów jest stworzenie odpowiedniej bazy technicznej na potrzeby usług turystycznych i okołoturystycznych.

Rozbudowa szlaków turystycznych wykorzystujących walory przyrodnicze Ponidzia oraz dziedzictwo kulturowe regionu da mieszkańcom nowe możliwości na spędzanie czasu wolnego oraz pozwoli im poznać historię regionu, w którym żyją, co wpłynie pozytywnie na ich przywiązanie do gminy.

3.2.1. Projekty strategiczne

Osiągnięcie celów będzie możliwe dzięki realizacji zadań i konkretnych projektów. *Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* złożona jest z zadań (tabela 5), które powinny być realizowane w założonym czasie. Nie są one uszczegółowione co do zakresu, kwot czy wskaźników. Istotne jest, aby samorząd, jak i ewentualni partnerzy oraz inne podmioty, realizowały projekty wpisujące się w te zadania.

W ramach Strategii określono projekty strategiczne, a więc takie które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty te przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zmniejszą bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał.

Projekty strategiczne mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny. Odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Mają charakter zintegrowany i przekrojowy, są komplementarne i jednocześnie odnoszą się do największych potrzeb oraz potencjałów rozwojowych gminy, a ich realizacja spowoduje osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na rozwój tego obszaru. Poniżej, w formie tabeli, przedstawione zostały projekty wraz z podaniem szacunkowego kosztu ich realizacji, planowanego okresu realizacji i potencjalnych źródeł finansowania.

Projekty strategiczne do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*:

1. Wykreowanie i zagospodarowanie centrum miejscowości Kije – Smart Village.
2. Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej gminy w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze Poniidzia.
3. Wzrost atrakcyjności zamieszkania Gminy Kije.

Tabela 6 Projekt strategiczny nr 1

Tytuł projektu strategicznego	Wykreowanie i zagospodarowanie centrum miejscowości Kije – Smart Village		
Lokalizacja	Kije	Okres realizacji	2022–2027
Szacowana wartość	35 mln zł		
Środki własne realizatorów projektu	5,25 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne – dotacja bezzwrotna	29,75 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 9		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	<p>Celem projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez zagospodarowanie przestrzeni oraz wykreowanie funkcjonalnego centrum miejscowości Kije. Realizacja projektu wprowadzi nowe funkcje społeczne, kulturowe i przestrzenno-funkcjonalne tego obszaru. Teren objęty rewitalizacją, na którym powstanie uporządkowana i bezpieczna przestrzeń publiczna, będzie przeznaczony dla wszystkich mieszkańców gminy. Na nowo zagospodarowanym terenie można będzie urządzać wydarzenia kulturalne, zawody sportowe, pikniki rodzinne i podejmować inne działania w celu integracji mieszkańców. Działania podjęte na terenie miejscowości Kije zapoczątkują w całej gminie zmiany prowadzące do jej rozwoju, w myśl koncepcji Smart Villages.</p> <p>Zakres rzeczowy projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół Samorządowej Instytucji Kultury Kasztelania dla poszerzenia miejsca do aktywnego spędzania czasu; 2. Otwarcie komunikacyjne Samorządowej Instytucji Kultury Kasztelania; 3. Powstanie estetycznej, funkcjonalnej i ogólnodostępnej infrastruktury publicznej w Kijach; 4. Realizacja założeń Programu Rewitalizacji dla Gminy Kije; 5. Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kije, Samorządowa Instytucja Kultury Kasztelania, ewentualni partnerzy (przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe)		
Potrzeba realizacji projektu	<p>Projekt wynika z potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawy jakości życia mieszkańców; • wykorzystania potencjału miejscowości Kije; • wzmocnienia i wykorzystania mocnych stron gminy, takich jak aktywna Samorządowa Instytucja Kultury Kasztelania czy bogata historia i dziedzictwo kulturowe; • zniwelowania zdiagnozowanych problemów, takich jak niezadawalająca dostępność i jakość oferty spędzania wolnego czasu czy niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienia atrakcyjności miejscowości Kije jako miejsca do wypoczynku; • poprawy jakości i dostępności infrastruktury.
Cele szczegółowe, działania priorytetowe, które realizuje projekt	<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców. <p>Działania priorytetowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości i dostępności usług publicznych.
Komplementarność z innymi projektami	<p>Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 2: <i>Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej gminy w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze Ponidzia</i>.</p> <p>Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach zadań: „Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeniach publicznych”, „Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych”, „Budowa i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury”.</p> <p>Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ekorozwój Ponidzia – instalacja lamp solarnych w Gminie Kije;</i> • <i>Rewitalizacja terenów podworskich w Kijach – przywrócenie dawnej kasztelanii.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nowe miejsce do spędzania czasu wolnego; • zwiększenie atrakcyjności miejscowości Kije; • zwiększenie integracji mieszkańców; • zdrowy i aktywny tryb życia; • wysokiej jakości i ilości oferta spędzania czasu wolnego; • wysoka estetyka, funkcjonalność i ład przestrzenny miejscowości Kije. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]; 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury [szt.]; 3. Długość nowo wybudowanych dróg [km.]. <p><i>Wskaźniki rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ludność mieszkająca na obszarach zrewitalizowanych [os.]; 2. Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury [os.]; 3. Liczba osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych przez gminę [os.].

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7 Projekt strategiczny nr 2

Tytuł projektu strategicznego	Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej gminy w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze Ponidzia		
Lokalizacja	Gmina Kije	Okres realizacji	2022–2027
Szacowana wartość	30 mln zł		
Środki własne realizatorów projektu	4,5 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne - dotacja	25,5 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027/ Krajowy Plan Odbudowy		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 9		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	<p>Celem projektu jest wzmocnienie atrakcyjności turystycznej Gminy Kije poprzez budowę rowerowego szlaku turystycznego na terenie Gminy Kije, łączącego turystyczne atrakcje regionu oraz zapewniającego połączenie rowerowe z miejscowościami uzdrowiskowymi znajdującymi się w okolicy. Dodatkowo w ramach projektu przewidziane jest stworzenie warunków do rozwoju przemysłu okołoturystycznego.</p> <p>Zadania realizowane w ramach projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa rowerowego szlaku turystycznego wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz szlaków wykorzystujących naturalne uwarunkowania; 2. Budowa szlaków edukacyjnych na terenie Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego; 3. Stworzenie wypożyczalni rowerów na terenie gminy; 4. Poprawa dostępu komunikacyjnego do powstającego Centrum Edukacyjno-Przyrodniczego w Umianowicach – „Nidarium”; 5. Zwiększenie przedsiębiorczości turystycznej mieszkańców; 6. Kreowanie turystycznego charakteru Hajdaszka i Umianowic wg koncepcji Smart Villages. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kije		
Potrzeba realizacji projektu	<p>Realizacja projektu wynika z potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zniwelowania zanieczyszczenia środowiska naturalnego; • zniwelowania zdiagnozowanych problemów takich jak niezadawalająca dostępność i jakość oferty spędzania wolnego czasu czy niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych; • wykorzystania potencjału przyrodniczego gminy; • ochrony obszarów prawnie chronionych występujących na terenie gminy; • budowy szlaków turystycznych z wykorzystaniem potencjału historycznego, kulturowego i edukacyjnego gminy; • dostosowania infrastruktury i usług do potrzeb mieszkańców i turystów; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • poprawy dostępności obiektów i atrakcji turystycznych oraz promocji walorów środowiskowych regionu i produktów regionalnych; • zwiększenia przyjazności przestrzeni publicznych dla mieszkańców i turystów; • wzrostu konkurencyjności turystycznej gminy.
Cele szczegółowe, działania priorytetowe, które realizuje projekt	<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atrakcyjna gospodarka. <p>Działania priorytetowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie potencjału turystycznego.
Komplementarność z innymi projektami	<p>Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 1: <i>Wykreowanie i zagospodarowanie centrum miejscowości Kije – Smart Village.</i></p> <p>Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach zadań: „Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeniach publicznych”, „Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych”, „Budowa i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury”.</p> <p>Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Rewitalizacja terenów podworskich w Kijach – przywrócenie dawnej kasztelanii;</i> • <i>Budowa Centrum edukacji ekologicznej – Zamku w Kijach.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy; • promocja turystyki rowerowej w regionie; • propagowanie zdrowego, aktywnego trybu życia; • poprawa jakości życia mieszkańców; • łatwiejszy dostęp do atrakcji turystycznych; • ożywienie turystyczno-rekreacyjne gminy; • podniesienie konkurencyjności turystycznej regionu; • ochrona miejsc cennych przyrodniczo; • obniżenie niskiej emisji; • wysokiej jakości i ilości oferta spędzania czasu wolnego; • wysoka estetyka, funkcjonalność i ład przestrzenny obszaru. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Długość wspartych rowerowych szlaków turystycznych [km]. 2. Ilość nowych wypożyczalni rowerów [szt.]. <p><i>Wskaźniki rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów [os./rok]; 2. Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [os.]; 3. Liczba osób korzystających z wypożyczalni rowerów [os./rok].

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Projekt strategiczny nr 3

Tytuł projektu strategicznego	<i>Wzrost atrakcyjności zamieszkania Gminy Kije</i>		
Lokalizacja	Gmina Kije	Okres realizacji	2022–2027
Szacowana wartość	50 mln zł		
Środki własne	7,5 mln zł – 15%		
Finansowanie zewnętrzne – dotacja	42,5 mln zł – 85%		
Najbardziej prawdopodobne źródło finansowania	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027/ Krajowy Plan Odbudowy		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 9		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	<p>Celem projektu jest wzrost atrakcyjności Gminy Kije jako miejsca do zamieszkania. W ramach projektu będą realizowane zadania mające na celu zwiększenie dostępności do usług publicznych i komunalnych, poprawę jakości środowiska oraz działania stymulujące wzrost aktywności społecznej mieszkańców. Projekt zakłada również realizację działań wpływających na podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz rozwój gospodarczy gminy. Osiągnięcie zakładanego celu będzie możliwe poprzez realizację zadań inwestycyjnych oraz miękkich</p> <p>Zadania przewidziane do realizacji w ramach projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie koncepcji Smart Villages we Włoszczowicach oraz Woli Żydowskiej; 2. Poprawa dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, w tym do podstawowej opieki medycznej oraz żłobkowej; 3. Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej; 4. Ograniczenie niskiej emisji z indywidualnych gospodarstw domowych; 5. Wsparcie osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych; 6. Budowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej; 7. Realizacja zadań z zakresu zaopatrzenia w wodę oraz wprowadzenie systemu monitorującego awarie; 8. Zwiększenie dostępności do e-usług publicznych; 9. Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców; 10. Tworzenie terenów inwestycyjnych i atrakcyjnych warunków inwestowania na obszarze gminy. 		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Kije		
Potrzeba realizacji projektu	<p>Podczas badania ankietowego przeprowadzonego w dniach 03–19.12.2021 r. na terenie Gminy Kije mieszkańcy najslabiej ocenili m.in.: jakość i dostępność opieki zdrowotnej oraz jakość i dostępność opieki żłobkowej, dlatego realizacja projektu wynika z potrzeby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zniwelowania zdiagnozowanych problemów dotyczących jakości i dostępności ww. usług publicznych; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienia standardu życia mieszkańców; • podejmowania działań w kierunku ochrony przyrody i zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska naturalnego; • włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem; • wzrostu dostępności do wysokiej jakości usług społecznych; • podjęcia działań stymulujących przedsiębiorczość mieszkańców; • zwiększenia liczby nowych mieszkańców gminy.
<p>Cele szczegółowe, działania priorytetowe, które realizuje projekt</p>	<p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ochrona środowiska naturalnego; • Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców; • Wysoki poziom kapitału społecznego. <p>Działania priorytetowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury komunalnej; • Włączenie społeczne; • Wzrost aktywności społecznej mieszkańców.
<p>Komplementarność z innymi projektami</p>	<p>Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektem strategicznym nr 1: <i>Wykreowanie i zagospodarowanie centrum miejscowości Kije – Smart Village</i> oraz projektem strategicznym nr 2: <i>Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej gminy w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze Ponidzia</i>.</p> <p>Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach zadań: „Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej i przestrzeniach publicznych”, „Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa układów komunikacyjnych”, „Budowa i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury”, „Nawiązywanie partnerstwa trójsektorowego”, „Wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym”, „Realizacja programów z zakresu edukacji ekologicznej”.</p> <p>Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Budowa sieci wodociągowej we Włoszczowicach;</i> • <i>Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Kije – budowa sieci kanalizacji sanitarnej III etap;</i> • <i>Zdalna Szkoła + „Zakup komputerów na potrzeby nauki zdalnej dla uczniów z terenu Gminy Kije”;</i> • <i>Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Gminy Kije.</i>
<p>Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki</p>	<p>Projekt przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podniesienia komfortu życia mieszkańców • wzrostu dostępności do wysokiej jakości usług społecznych na obszarze gminy; • poprawy jakości powietrza; • ochrony środowiska; • podniesienia świadomości ekologicznej; • wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców; • rozwoju gospodarczego gminy; • stworzenia możliwości dalszego zagospodarowania terenów pod zabudowę nowych posesji. <p><i>Wskaźniki produktu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę [km];

	<ol style="list-style-type: none">2. Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków [km];3. Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej [m²].4. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków [szt.];5. Powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych [ha]. <p><i>Wskaźniki rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę [os.];2. Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia [os.];3. Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych) [MWh/rok];4. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO²];5. Ilość osób starszych oraz z niepełnosprawnościami objętych wsparciem [os.].
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane w tabelach 6–8 projekty strategiczne zostały wybrane do realizacji jako najważniejsze, ze względu na to, że wykorzystują endogeniczne potencjały gminy w taki sposób, aby posiadane zasoby wzmocniły lokalną gospodarkę i skuteczny rozwój społeczny, z uwzględnieniem wymiaru środowiskowego i przestrzennego. Ostateczny kształt projektów został wypracowany we współpracy przedstawicieli władz gminy (zarówno organu wykonawczego jak i stanowiącego), eksperta zewnętrznego współpracującego z gminą przy opracowaniu dokumentu, mieszkańców gminy oraz przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego, podczas spotkań oraz procesu konsultacji społecznych. Oparcie niniejszej Strategii na potencjale turystyki przyrodniczej i kulturowym gminy, w połączeniu z działaniami z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kapitału społecznego i aktywności społecznej, z zastosowaniem nowych technologii (m.in. cyfryzacja), jest szansą na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy. Projekty strategiczne opierają się nie tylko na potencjałach rozwojowych, ale są również odpowiedzią na potrzeby wynikające z Diagnozy i zgłaszane przez mieszkańców.

3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* obejmują projekty strategiczne, które wynikają z planów projektowych Gminy Kije, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez mieszkańców. Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2022 r.” wynosi 1 325,90 zł (przy wskaźniku dla Polski – 2 233,33 zł), co oznacza niedostateczną samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rozwojowych inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu, z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Realizacja Strategii i dobór źródeł finansowania będzie procesem dynamicznym, jednak kluczowymi źródłami finansowania projektów, poza budżetem gminy, będą programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021–2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy.

Polityka spójności na lata 2021–2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmie Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają. W odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy należy zauważyć, że środki dostępne w ramach Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności traktowane są na poziomie unijnego budżetu jako oddzielny element nowej architektury wspólnotowych finansów, a ich celem jest ograniczenie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na gospodarkę Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby wzmocnienia jej odporności na podobne tego typu sytuacje w przyszłości. Fundusze te podlegają nieco innym zasadom podziału niż ma to miejsce w przypadku polityki spójności, gdzie pewnym standardem jest podejście regionalne. W zakresie programów polityki rolnej Unii Europejskiej 2021–2027 nastąpiło przesunięcie w programowaniu Wspólnej Polityki Rolnej (wydłużenie PROW 2014–2020 o dwa lata, przy jednocześnie zwiększonej alokacji na niektóre działania),

a programowanie Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023–2027 jest na wczesnym etapie. W ramach wydłużonej realizacji PROW 2014–2020, wdrażane będzie nadal wsparcie ukierunkowane na inwestycje w infrastrukturę techniczną obszarów wiejskich (tj. gmin wiejskich oraz gmin miejsko-wiejskich, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 000 mieszkańców).

Poza wskazanymi powyżej źródłami i instrumentami finansowania, jako źródła finansowania Strategii należy wziąć pod uwagę także różne programy krajowe, takie jak Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych czy Program Inwestycji Strategicznych i inne środki z budżetu państwa, pozostające do dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy. Istotne mogą też być, inne niż w ramach Unii Europejskiej, fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Przy tworzeniu ram finansowych warto wziąć pod uwagę analizę dochodów i wydatków gminy z ostatnich kilku lat oraz aktywność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z wynikami Diagnozy, dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wykazywały się tendencją wzrostową na przestrzeni lat 2017–2019. Na podstawie dochodów ogółem, a także dochodów własnych, można określić sprawność finansową danej jednostki – obrazuje ją procentowy wskaźnik dochodów własnych w dochodach ogółem. Udział tych dochodów w dochodach ogółem gminy maleje i w 2019 roku wynosił 29,8% – spadek o 6,7 punktu procentowego w stosunku do 2015 roku. Dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie w 2019 roku wynosiły 4 952 zł. W Gminie Kije występuje korzystne zjawisko wzrostu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w postaci wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, jednocześnie w 2019 r. była to jedna z niższych wartości w stosunku do gmin sąsiednich. Poza dochodami, odzwierciedleniem sytuacji finansowej gminy są jej wydatki. W przypadku Gminy Kije wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 roku wynosiły 4 424 zł i w porównaniu do poprzednich trzech lat wskazywały tendencję wzrostową. Ważnym aspektem zdolności inwestycyjnych Gminy Kije jest wykorzystanie środków unijnych na realizację zadań przez gminę. Aktywność w tym zakresie odzwierciedla liczba umów/decyzji o dofinansowanie. Gmina Kije wśród gmin sąsiednich w zakresie aktywności w zdobywaniu środków z programów operacyjnych – w 2019 r. plasowała się na ostatnim miejscu, na terenie

gminy pozyskano dofinansowanie na realizację 13 projektów z programów operacyjnych (w tym 10 w ramach RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020)⁴.

Pracownicy Urzędu Gminy w Kijach, jednostek organizacyjnych, a także instytucji kultury i innych podmiotów, posiadają dużą bazę wiedzy i doświadczeń w wyniku realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach, m.in.⁵:

- *Rozwój elektronicznych usług publicznych na terenie Gminy Kije, Miasta i Gminy Morawica i Gminy Sobków (projekt partnerski), wartość projektu ogółem: 6 724 930,76 zł, dofinansowanie z UE: 4 937 969,82 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020, Działanie 7.1. Rozwój e-społeczeństwa;*
- *Wsparcie edukacyjno-opiekuńcze w nowo utworzonych świetlicach środowiskowych w Gminie Kije, wartość projektu ogółem: 1 998 656,36 zł, dofinansowanie z UE: 1 698 857,91 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020, Działanie 9.2. Ułatwienie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i zdrowotnych;*
- *Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Kije – przebudowa oczyszczalni ścieków w Umianowicach, wartość projektu ogółem: 2 232 614,52 zł, dofinansowanie z UE: 1 434 160,00 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020, Działanie 4.3. Gospodarka wodno-ściekowa;*
- *Trzylatek w przedszkolu, wartość projektu ogółem: 247 650,00 zł, dofinansowanie z UE: 196 350,00 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020, Działanie 8.3. Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego;*
- *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Gminy Kije, wartość projektu ogółem: 6 823 779,66 zł, dofinansowanie z UE: 5 749 988,47 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, Działanie 8.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion;*
- *Ekorozwój Ponidzia – instalacja lamp solarnych w Gminie Kije, wartość projektu ogółem: 3 003 777,00 zł, dofinansowanie z UE: 1 494 388,50 zł, w ramach*

⁴ Dane GUS.

⁵ Dane z portalu mapadotacji.gov.pl

Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, Działanie 4.2. *Rozwój systemów lokalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej*;

- *Poprawa jakości systemu komunikacyjnego Gminy Kije w miejscowościach Kije, Górki i Wola Żydowska - Etap II*, wartość projektu ogółem: 2 194 333,72 zł, dofinansowanie z UE: 1 309 558,30 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, Działanie 3.2. *Rozwój systemów lokalnej infrastruktury komunikacyjnej*;
- inne, w tym dofinansowane w ramach środków krajowych.

Gmina Kije posiada również doświadczenie powstałe w wyniku tworzenia ram finansowych dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, np. dla *Programu Rewitalizacji dla Gminy Kije na lata 2016–2023*.

W tabeli 9 przedstawiono najbardziej prawdopodobne źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach celów szczegółowych. Projekty mogą być realizowane w całości z jednego źródła lub częściowo z kilku źródeł, obecnie nie jest możliwe przypisanie z pewnością konkretnego źródła finansowania do konkretnego projektu. W tabeli 10 przedstawiono generalną, przewidywaną kwotę wydatków w ramach poszczególnych celów strategicznych i szczegółowych – koszt realizacji całego planu operacyjnego.

Tabela 9 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030

Lp.	Źródło finansowania	Obszary wsparcia w ramach zidentyfikowanego źródła finansowania
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	<p>FEnIKS to następcą Programu Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. W ramach FEnIKS będzie można inwestować w:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obniżenie emisyjności gospodarki i transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym; • budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego, o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne; • dokończenie realizacji sieci bazowej TEN-T do roku 2030; • poprawę bezpieczeństwa transportu; • zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia; • wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	<p>Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: <i>Innowacyjna Gospodarka 2007–2013</i> (POIG) oraz <i>Inteligentny Rozwój 2014–2020</i> (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji.</p>
3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)	<p>Następcą Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). W programie FERS będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.</p> <p>Program ten będzie szczególnie istotny dla realizacji działań priorytetowych Strategii: <i>Włączenie społeczne, wzrost aktywności społecznej mieszkańców</i>, ale częściowo także dla innych działań.</p>
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	<p>Program jest następcą programu <i>Polska Cyfrowa</i> (POPC), który w latach 2014–2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) i przedsiębiorców.</p> <p>Program ten będzie szczególnie istotny dla realizacji działań priorytetowych Strategii: <i>Włączenie społeczne, Wspieranie przedsiębiorczości</i>, ale częściowo także dla innych działań.</p>

<p>5.</p>	<p><i>Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027 (FEdŚ)</i></p>	<p>Następca <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020</i>, środki w ramach <i>Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego</i> i <i>Europejskiego Funduszu Społecznego+</i>. Priorytety programu⁶:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkurencyjna gospodarka; • Region przyjazny dla środowiska; • Mobilność miejska; • Dostępne świętokrzyskie; • Świętokrzyskie dla mieszkańców; • Wspólnota i przestrzeń; • Profilaktyka i ochrona zdrowia mieszkańców; • Edukacja na wszystkich etapach życia; • Usługi społeczne i zdrowotne; • Aktywni na rynku pracy; • Pomoc techniczna (EFRR); • Pomoc techniczna (EFS+). <p>Przewiduje się, że znaczna część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem w ramach tego programu. W ramach FEdŚ możliwe będzie finansowanie m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • transfer technologii i/lub wdrażania wyników prac B+R; • infrastrukturę B+R przedsiębiorstw, organizacje badawcze; • transformację cyfrową gospodarki, polegającej w szczególności na wdrożeniu programów stymulujących wprowadzanie w sektorze publicznym rozwiązań cyfrowych; • platformy e-usług publicznych; • usługi w zakresie e-zdrowia; • rozwój potencjału instytucji publicznych do prowadzenia interwencji wspierających rozwój przedsiębiorstw; • tereny inwestycyjne oraz infrastrukturę biznesową; • wsparcie JST w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz obsługi inwestora; • identyfikację nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO; • budowę potencjału ośrodków innowacji; • zwiększanie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, w przedsiębiorstwach, inwestycje ograniczające zużycie energii, odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, zastosowanie efektywnych energetycznie technologii,
-----------	--	--

⁶ Priorytety podano na podstawie projektu dokumentu *Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego 2021–2027*, przedłożonego do Komisji Europejskiej.

		<p>kompleksową modernizację energetyczną budynków w przedsiębiorstwach, wymianę urządzeń na energooszczędne wraz z instalacją urządzeń OZE;</p> <ul style="list-style-type: none">• wymianę/modernizację oświetlenia ulicznego na energooszczędne;• wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe;• rozwój infrastruktury kanalizacyjnej zgodnie z priorytetami AKPOŚK;• rozwój infrastruktury w zakresie oczyszczania ścieków komunalnych, w tym wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi, zgodnie z priorytetami AKPOŚK;• projekty z zakresu rozbudowy systemów wodociągowych;• wsparcie gospodarki odpadami komunalnymi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami;• zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych, w tym azbestu (z gospodarstw domowych);• inwestycje wspierające gospodarkę o obiegu zamkniętym w przedsiębiorstwach, w tym technologie mało i bezodpadowe, zmniejszenie zużycia surowców (w tym wody), ponowne wykorzystanie surowców i recykling, w tym upcykling materiałów;• rozwój infrastruktury miejsc edukacji ekologicznej;• ograniczanie antropopresji poprzez budowę i rozwój infrastruktury w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na terenie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo;• rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, mającej na celu ochronę bioróżnorodności, w tym na obszarach miejskich;• działania w zakresie edukacji, komunikacji i rozpowszechniania wiedzy dotyczącej ochrony przyrody, przyrodniczego potencjału regionu i zasad ochrony poszczególnych obszarów;• wsparcie systemów publicznego transportu zbiorowego w ramach miast i ich obszarów funkcjonalnych, w tym nisko i zeroemisyjny tabor kołowy;• rozwój infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego, z uwzględnieniem zwiększania bezpieczeństwa ruchu;• realizację działań związanych z przygotowaniem planów zrównoważonej mobilności miejskiej przez władze miasta i podmioty zaangażowane w realizację miejskiej polityki transportowej;• zwiększenie dostępności transportowej poprzez budowę, rozbudowę i przebudowę sieci dróg wojewódzkich;• rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego, w tym pozamiejskiego publicznego transportu autobusowego oraz kolei regionalnej, a także jego infrastruktury poprzez unowocześnienie;• inwestycje w infrastrukturę na potrzeby szkolnictwa zawodowego i kształcenia ustawicznego oraz centrów i placówek prowadzących kształcenie zawodowe i ustawiczne wraz z niezbędnym wyposażeniem odnoszącym się do zakresu infrastrukturalnego projektu oraz wyposażeniem gwarantującym wysoką jakość kształcenia, zakup niezbędnego sprzętu i pomocy dydaktycznych;
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • inwestycje mające na celu odwrócenie piramidy świadczeń i poprawę dostępu do opieki na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich; • wzmocnienie roli POZ w dostarczaniu usług zdrowotnych oraz poprawy dostępności do ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i szpitalnej; • dostosowanie podmiotów wykonujących działalność leczniczą i placówek opieki długoterminowej do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami; • wzmocnienie potencjału turystycznego zabytków o szczególnym znaczeniu i ich oddziaływania na rozwój gospodarczy; • wspieranie konkurencyjności i odporności sektora turystycznego; • zagospodarowanie terenów i przestrzeni na obszarze rewitalizacji, w tym istniejących terenów zielonych, w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych; • tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w szczególności na obszarach wiejskich; • usługę rozwojową, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych (BUR), dla osób, które chcą z własnej inicjatywy podnosić kwalifikacje/kompetencje; • zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu usług społecznych i/lub zdrowotnych w społeczności lokalnej w miejscu zamieszkania przez realizację m.in.: usług opiekuńczych, zdrowotnych, specjalistycznych usług opiekuńczych oraz innowacyjnych usług społecznych.
6.	<i>Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność (RLKS)</i>	<p>Jest to instrument dedykowany przede wszystkim do wsparcia obszarów wiejskich oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na obszarach objętych RLKS. Instrument ten jest planowany do wprowadzenia do Programu Regionalnego w perspektywie 2021–2027. RLKS realizowany jest obecnie w ramach PROW, przewidziany do realizacji również w ramach WPR 2021–2027. RLKS oparty jest na metodzie LEADER. Interwencja LEADER ukierunkowana jest na budowanie lokalnej tożsamości bazującej na aktywizacji społecznej i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności wiejskich, w tym poprzez wykorzystanie wiedzy, innowacji i rozwiązań cyfrowych.</p>
7.	<i>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020) Wspólna Polityka Rolna na lata 2023–2027 (WPR 2023–2027)</i>	<p>Dziewięć celów przyszłej WPR:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie rolnikom godziwych dochodów; • Zwiększenie konkurencyjności; • Pozycja rolnika w łańcuchach wartości; • Rolnictwo i łagodzenie zmiany klimatu; • Wydajne gospodarowanie glebą; • Różnorodność biologiczna i krajobrazy rolnicze; • Zmiany strukturalne i wymiana pokoleń; • Zatrudnienie i wzrost gospodarczy na obszarach;

		<ul style="list-style-type: none"> • Zdrowie, żywność i oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe.
8.	<i>Krajowy Plan Odbudowy – w ramach Funduszu Odbudowy</i>	<p>Dokument programowy określający cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycyjne. KPO koncentruje swoje działania na sześciu europejskich filarach odpowiedzi na kryzys i budowy odporności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zielona transformacja; 2) transformacja cyfrowa; 3) inteligentny i trwały wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu; 4) spójność społeczna i terytorialna; 5) opieka zdrowotna oraz odporność gospodarcza, społeczna i instytucjonalna; 6) polityki na rzecz następnego pokolenia, takie jak edukacja i umiejętności.
9.	<i>Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)</i>	<p>RFIL to program, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce na inwestycje bliskie ludziom. Wsparcie jest bezzwrotne i pochodzi z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Środki przekazane przez rząd będzie można wykorzystać na bliskie ludziom inwestycje, m.in. budowę żłobków, przedszkoli czy drogi – a także inne niezbędne lokalnie działania.</p>
10.	<i>Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych</i>	<p>Program Inwestycji Strategicznych ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK.</p>
11.	<i>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg</i>	<p>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych) ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dotacje z budżetu państwa (w tym z części budżetu, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej), Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których wszystkie akcje (udziały) są własnością Skarbu Państwa.</p>
12.	<i>Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021–2027 (FEdPW)</i>	<p>Dokument ten ma na celu <i>Utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki oraz wyższej jakości życia w PW+</i>. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez koncentrację interwencji na następujących celach szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw; • wzmacnianie atrakcyjności osadniczej miast i podniesienie jakości życia mieszkańców w dobie zmian klimatu; • zwiększenie dostępności transportowej makroregionu; • wzrost wykorzystania potencjału turystyki i uzdrowisk dla rozwoju;

		<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie efektywnego systemu zarządzania i wdrażania Programu. <p>W ramach FEDPW możliwe będzie finansowanie m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizację działań mających na celu zwiększanie świadomości przedsiębiorców w zakresie korzyści płynących z transformacji w kierunku cyfrowej i zielonej gospodarki; • rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (systemów dystrybucyjnych); • zagospodarowanie wód w zlewniach miejskich; • zakładanie zielono-niebieskiej infrastruktury w mieście; • opracowanie dokumentów planistycznych w zakresie adaptacji do zmian klimatu dla miast PW+; • podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych; • zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego i trolejbusowego, a także taboru autobusowego spełniającego wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów”; • budowę, przebudowę i modernizację infrastruktury na potrzeby transportu zbiorowego i komplementarnych form mobilności, w tym integracja różnych form mobilności w postaci centrów przesiadkowych dla transportu publicznego; • digitalizację systemu mobilności w mieście; • wsparcie dla przygotowania Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP); • przebudowę, modernizację lub rewitalizację wybranych odcinków linii kolejowych na kompleksowej sieci TEN-T; • budowę lub przebudowę dróg w celu umożliwienia wykonywania codziennych przewozów publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej; • budowę obwodnic; • budowę infrastruktury ładowania/ tankowania samochodów zeroemisyjnych; • budowę lub modernizację infrastruktury zakładów lecznictwa uzdrowiskowego oraz ich wyposażenie w sprzęt związany ze świadczeniem usług lecznictwa uzdrowiskowego; • modernizację lub budowę obiektów/ przestrzeni stanowiących element zintegrowanego produktu turystycznego; • opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii zarządzania i rozwoju produktu turystycznego, w tym: spójna identyfikacja wizualna, marketing, podział praw i obowiązków pomiędzy partnerami projektu. <p>Przewiduje się, że część projektów i zadań realizowana będzie właśnie z dofinansowaniem w ramach tego programu.</p>
13.	Ewentualne inne fundusze i programy międzynarodowe, europejskie i krajowe.	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych

Lp.	Cel szczegółowy	Szacowana kwota wydatków	Wkład własny Realizatorów	Dofinansowanie
1. Wykreowanie wizerunku Gminy Kije jako miejsca dobrego do życia				
1.1	Ochrona środowiska naturalnego	38 mln zł	5,7 mln zł	32,3 mln zł
1.2	Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców	36 mln zł	5,4 mln zł	30,6 mln zł
2. Wzmocnienie tożsamości lokalnej				
2.1	Wysoki poziom kapitału społecznego	22 mln zł	3,3 mln zł	18,7 mln zł
2.2	Atrakcyjna gospodarka	35 mln zł	5,25 mln zł	29,75 mln zł
SUMA		131 mln zł	19,65 mln zł	111,35 mln zł
W tym projekty strategiczne		115 mln zł	17,25 mln zł	97,75 mln zł

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju odnosząc się w swych założeniach (celach głównych, strategicznych i działaniach priorytetowych) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów wyższego szczebla, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. Zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 11.

Tabela 11 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategicznego i/lub planistycznego ⁷
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności na lata 2021–2027 w Polsce ⁸	<p>Umowa Partnerstwa określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia dotyczące skutecznego i efektywnego korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności (FS), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Dokument ten zawiera 6 celów, są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;</i> – <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;</i> – <i>Lepiej połączona Europa;</i> – <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym;</i> – <i>Europa bliżej obywateli;</i> – <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.</i> <p>Założenia Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030 wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w każdy z powyższych wskazanych celów. Szczególna spójność zauważalna jest dla celu <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i> z założeniami w Strategii: cel <i>Ochrona środowiska naturalnego – działanie priorytetowe Adaptacja do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji</i>. W obu tych dokumentach kładzie się nacisk na efektywność energetyczną i redukcję emisji gazów cieplarnianych, przystosowanie do zmian klimatu, zrównoważoną gospodarkę wodną i ściekową, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz wzmacnianie ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Równie komplementarnym i spójnym z założeniami Strategii celem Umowy Partnerstwa jest cel 5 <i>Europa bliżej obywateli</i>. Istotą tego celu jest <i>zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na</i></p>

⁷ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmienionej formie.

⁸ Projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce, Warszawa, sierpień 2021 r., przyjęty przez Radę Ministrów, przekazany do Komisji Europejskiej.

		<p><i>kształt działań nakierowanych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały. W ramach celu wspierana będzie realizacja przygotowanych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym strategii ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru. Niniejsza Strategia stanowi właśnie jedną z takich lokalnych strategii, które będą realizowane m.in. za pomocą Innych Inwestycji Terytorialnych (IIT).</i></p>
<p>2.</p>	<p><i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i></p>	<p><i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, przyjęta w 2015 r. przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.</i></p> <p><i>Analiza spójności dokumentów strategicznych z Agendą ONZ 2030 stanowi swego rodzaju novum w polskiej polityce rozwoju. Zobowiązanie do realizacji Agendy jest dobrowolne i nieumocowane w instrumentach finansowych, z których mogłaby korzystać Polska lub polskie regiony. Niemniej układ celów Agendy wyznacza uniwersalny, globalny model zrównoważonego rozwoju, a sygnatariusze Agendy, w tym Polska, solidarnie zobowiązali się do aktywnej realizacji i monitorowania jej postępu.</i></p> <p><i>Cele Agendy, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii, to:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>– Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt;</i> <i>– Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie;</i> <i>– Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi;</i> <i>– Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi;</i> <i>– Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom;</i> <i>– Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej.</i> <p><i>Spójność założeń Strategii z wyżej wymienionymi celami, przejawia się bezpośrednio lub pośrednio we wszystkich jej celach:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Cel 1 Ochrona środowiska naturalnego poprzez adaptację do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji oraz rozwój infrastruktury komunalnej – spójność w szczególności z celami 3, 6, 13, 15 Agendy;</i> <i>2. Cel 2 Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców poprzez poprawę jakości i dostępności usług publicznych oraz zagospodarowanie czasu wolnego – spójność w szczególności z celem 4 Agendy;</i> <i>3. Cel. 3 Wysoki poziom kapitału społecznego poprzez włączenie społeczne i wzrost aktywności społecznej mieszkańców – spójność w szczególności z celami 3, 4, 8 Agendy;</i> <i>4. Cel. 4 Atrakcyjna gospodarka poprzez budowanie potencjału turystycznego oraz wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców – spójność w szczególności z celami 4, 8 Agendy.</i>

<p>3.</p>	<p><i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</i></p>	<p><i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)</i> jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030</i> w wymiarze terytorialnym oraz zgodny z rozstrzygnięciami funkcjonalno-przestrzennymi zawartymi w <i>Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>. KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;</i> 2. <i>Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;</i> 3. <i>Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityki publicznych.</i> <p>W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, <i>Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i> wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celu 1., tj. cel 1.5. <i>Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;</i> • Celu 2., tj. cel 2.1. <i>Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</i> oraz cel 2.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;</i> • Celu 3., tj. cel 3.1. <i>Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem</i> oraz cel 3.3. <i>Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.</i>
<p>4.</p>	<p><i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030</i></p>	<p>Głównym celem <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 (SOR)</i> jest: <i>tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym</i>. Cel ten uwypukla zatem aspekty związane z jakością życia i dobrobytem ludności, stawiając wymiar społeczny na pierwszym miejscu. Cel ten w sposób pośredni koreluje z wizją gminy: <i>Wykorzystując dziedzictwo kulturowe Kij, potencjał przyrodniczy Poniżnia oraz rozwój sąsiednich ośrodków miejskich, stworzyliśmy atrakcyjne miejsca do życia i inwestowania</i>.</p> <p>Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia dokumentu, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszej Strategii:</p> <p><i>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</i></p> <p><i>Obszar: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Małe i średnie przedsiębiorstwa.</i></p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem szczegółowym: <i>Atrakcyjna gospodarka – działanie priorytetowe: Wspieranie przedsiębiorczości.</i></p> <p><i>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</i></p> <p><i>Obszar: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.</i></p> <p><i>Główne obszary koncentracji działań: Spójność społeczna.</i></p> <p><i>Obszar: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag</i></p>

		<p>konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.</p> <p>Główne obszary koncentracji działań: Rozwój zrównoważony terytorialnie.</p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celami szczegółowymi: Wysoki poziom kapitału społecznego oraz Atrakcyjna gospodarka.</p> <p>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</p> <p>Obszar: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.</p> <p>Główne obszary koncentracji działań: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.</p> <p>Obszar: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.</p> <p>Główne obszary koncentracji działań: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.</p> <p>Obszar: Cyfrowe państwo usługowe.</p> <p>Główne obszary koncentracji działań: E-państwo.</p> <p>Obszar: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.</p> <p>Główne obszary koncentracji działań: Efektywność wykorzystania środków UE.</p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem szczegółowym Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców.</p> <p>Obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości kapitału ludzkiego. Zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju. • Wzmocnienie cyfrowego rozwoju kraju. • Zrównoważenie systemu energetycznego Polski. • Rozwój potencjału środowiska naturalnego na rzecz obywateli i przedsiębiorców. <p>Analizując plan operacyjny dla Gminy Kije (tabela 5) stwierdza się, że powyższe obszary wpływają również na osiągnięcie celów Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030 – szczególnie poprawa jakości kapitału ludzkiego, wzmocnienie cyfrowe i rozwój potencjału środowiska naturalnego.</p>
5.	<p><i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</i></p>	<p>W systemie dokumentów strategicznych <i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</i> (PEP2030) stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów SOR. W związku z powyższym, cel główny PEP2030, tj. <i>Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</i>, został przeniesiony wprost z SOR.</p> <p>Cele szczegółowe zostały doprecyzowane i określone w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska:</p> <p><i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</i></p> <p><i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i></p> <p><i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i></p>

		<p>Na cele te w sposób bezpośredni lub pośredni odpowiada w szczególności strategii:</p> <p>Cel szczegółowy: <i>Ochrona środowiska naturalnego, działanie priorytetowe: Adaptacja do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji oraz Rozwój infrastruktury komunalnej.</i></p>
6.	<p><i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i></p>	<p>Cele i kierunki działań <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, z którymi <i>Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i> jest najmocniej powiązana, to:</p> <p><i>Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:</i></p> <p><i>1.1.1. Wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu i współpracy,</i></p> <p><i>1.1.2. Wspieranie rozwoju partnerstwa i innych form współpracy w obszarze realizacji zadań publicznych,</i></p> <p><i>1.1.3. Doskonalenie rozwiązań instytucjonalno-prawnych umożliwiających rozwój sektora obywatelskiego,</i></p> <p><i>1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej,</i></p> <p><i>1.2.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu przez edukację włączającą.</i></p> <p><i>Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:</i></p> <p><i>2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,</i></p> <p><i>2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury,</i></p> <p><i>2.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,</i></p> <p><i>2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę.</i></p> <p>W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę, że jednym z celów szczegółowych <i>Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i> jest <i>Wysoki poziom kapitału społecznego</i> – cel ten w wielu aspektach wpisuje się w powyższe założenia. Wdrożenie <i>Strategii</i> przyczyni się do zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne, szczególnie poprzez wspieranie lokalnej aktywności i zachęcanie do realizacji wspólnych inicjatyw czy rozwinięcie partycypacyjnego zarządzania gminą. Wdrażanie <i>Strategii</i> będzie sprzyjać włączeniu społecznemu, szczególnie poprzez zapewnienie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, a także poprzez wspieranie rozwoju wolontariatu i ekonomii społecznej.</p>
7.	<p><i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</i></p>	<p><i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</i> jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w <i>Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i> (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) i zastępuje <i>Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020</i>, przyjętą uchwałą nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. (M.P. z 2012 r. poz. 839). W <i>Strategii</i> przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r.</p> <p>Cele i kierunki interwencji, w które bezpośrednio wpisują się założenia <i>Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i>:</p> <p>Cel szczegółowy II <i>Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji II.1 <i>Rozwój liniowej infrastruktury technicznej;</i> • Kierunek interwencji II.2 <i>Dostępność wysokiej jakości usług publicznych;</i>

		<ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji II.4 <i>Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska;</i> • Kierunek interwencji II.5 <i>Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.</i> <p>Cel szczegółowy III <i>Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kierunek interwencji III.1 <i>Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa;</i> • Kierunek interwencji III.2 <i>Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy;</i> • Kierunek interwencji III.3 <i>Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi;</i> • Kierunek interwencji III.5 <i>Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.</i> <p>Jednym z elementów przewidzianych do realizacji w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i> jest budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, która będzie prowadzona w sposób zintegrowany z działaniami uzupełniającymi, służącymi zwiększeniu dostępności cyfrowej obszarów wiejskich. Zwiększona będzie dostępność cyfrowa, która coraz silniej warunkuje możliwość upowszechnienia wielu nowych technologii i modeli biznesowych opartych na cyfryzacji i sieci internetowej, w tym Internetu rzeczy, technologii satelitarnych, e-handlu. Planuje się inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, a także wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym.</p> <p>Do najważniejszych pozarolniczych wyzwań o charakterze społeczno-gospodarczym, przed którymi stoją obszary wiejskie niebędące wiejskimi strefami podmiejskimi dużych miast, zaliczono m.in. inwestycje służące poprawie jakości usług podstawowych na obszarach wiejskich, a wśród nich: edukację, opiekę zdrowotną, opiekę nad matką z dzieckiem, osobami niepełnosprawnymi i seniorami, rozwój kapitału społecznego, jak też poprawę jakości działania instytucji publicznych. Planowany jest m.in. rozwój e-usług, zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki przedszkolnej i żłobkowej, wspieranie rozwoju i uczenia się mieszkańców przez całe życie, w tym w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych, włączenia społecznego.</p> <p>Wdrażanie Strategii przyczyni się też do dynamizacji przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych. Strategia przewiduje realizację projektów z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, mieszkalnych i w przedsiębiorstwach, w tym wykorzystanie OZE.</p>
--	--	---

<p>8.</p>	<p><i>Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły⁹ oraz Mapy zagrożenia powodziowego</i></p>	<p>Akt ten zachowuje moc do dnia 22 grudnia 2022 r. i może być zmieniany – pierwotnie okres obowiązywania aktu to 22 grudnia 2021 r., jednak art. 566 ust. 2 <i>Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne</i> (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.) został zmieniony przez art. 3. pkt. 5 <i>Ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw</i> (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2368), na mocy którego: „przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 88h ust. 13 oraz art. 114 ust. 5 ustawy uchylanej w art. 573 zachowują moc do dnia 22 grudnia 2022 r. i mogą być zmieniane”. Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są aktualizowane co 6 lat. Obecnie trwa proces aktualizacji dokumentu, zakończyły się konsultacje społeczne projektu II aktualizacji Planu gospodarowania wodami, natomiast nie został jeszcze przyjęty projekt aktualizacji, w związku z czym odniesiono się do wersji przyjętej rozporządzeniem w 2016 r.</p> <p>Gmina Kije położona jest w dorzeczu Wisły.</p> <p>W załączniku nr 4 do <i>Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły</i> przedstawiono inwestycje zgodnie z wymaganiami art. 38j ustawy – <i>Prawo wodne</i>. Nie ma tam jednak żadnych dotyczących Gminy Kije.</p> <p>Poniżej przedstawiono dane o stanie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd) obszaru dorzecza Wisły, w obrębie których położona jest Gmina Kije.</p> <p>1. Wody powierzchniowe¹⁰:</p> <p>I. Kod JCWP: RW20001021699</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa JCWP: Nida od Cieku od Korytnicy do ujścia; • Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany; • Stan chemiczny: dobry; • Stan ogólny: zły; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: regularny wywóz nieczystości płynnych. <p>II. Kod JCWP: RW2000621788429</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa JCWP: Sanica do Brodu; • Stan/potencjał ekologiczny: poniżej dobrego; • Stan chemiczny: dobry; • Stan ogólny: zły; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych, budowa indywidualnych
-----------	---	--

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1911).

¹⁰ Baza danych aPGW (aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami), apgw.gov.pl/pl/II-cykl-materialy-do-pobrania

		<p>systemów oczyszczania ścieków; uzupełniające: monitoring badawczy wód.</p> <p>III. Kod JCWP: RW200010216531</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa JCWP: Nida od Czarnej Nidy do Cieku od Korytnicy; • Stan/potencjał ekologiczny: poniżej dobrego; • Stan chemiczny: dobry; • Stan ogólny: zły; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych. <p>IV. Kod JCWP: RW200072164699</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa JCWP: Morawka; • Stan/potencjał ekologiczny: poniżej dobrego; • Stan chemiczny: dobry; • Stan ogólny: zły; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych; uzupełniające: monitoring badawczy wód. <p>V. Kod JCWP: RW200072165329</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa JCWP: Ciek od Korytnicy; • Stan/potencjał ekologiczny: poniżej dobrego; • Stan chemiczny: dobry; • Stan ogólny: zły; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych; uzupełniające: monitoring badawczy wód. <p>VI. Kod JCWP: RW20007216549</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa JCWP: Struga Podłęska; • Stan/potencjał ekologiczny: poniżej dobrego; • Stan chemiczny: dobry; • Stan ogólny: zły; • Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona; • Przypisane cele środowiskowe: dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny;
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Umianowice, regularny wywóz nieczystości płynnych, kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata, budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Kije; uzupełniające: monitoring badawczy wód. <p>2. Wody podziemne¹¹:</p> <p>I. Kod JCWPd: PLGW2000100</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa/numer JCWPd: 100; • Stan ogólny JCWPd: dobry; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: podstawowe: ograniczenie poboru wód podziemnych w obszarach o możliwej ascenzji i ingresji wód o podwyższonym zasoleniu do poziomu umożliwiającego utrzymanie składu chemicznego określonego dla wód pitnych, opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia, coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika. <p>II. Kod JCWPd: PLGW2000101</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa/numer JCWPd: 101; • Stan ogólny JCWPd: słaby; • Przypisane cele środowiskowe: mniej rygorystyczny cel: ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych, opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych, przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych, coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia; uzupełniające: stworzenie podstaw do umożliwienia przeprowadzenia pomiarów i raportowania ilości nierejestrowanych poborów wód podziemnych, prowadzenie monitoringu lokalnego wokół ujęć wód podziemnych o poborze przekraczającym 1000 m³/d. <p>III. Kod JCWPd: PLGW2000115</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nazwa/numer JCWPd: 115; • Stan ogólny JCWPd: słaby; • Przypisane cele środowiskowe: dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy; • Działania z aktualizacji programu wodno-ściekowego: coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia, opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych,
--	--	--

¹¹ Baza danych aPGW (aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami) oraz baza danych aPWŚK (aktualizacja Programu Wodno-Ściekowego Kraju), apgw.gov.pl/II-cykl-materialy-do-pobrania

		<p>opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych, coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia; uzupełniające: prowadzenie monitoringu lokalnego wokół ujęć wód podziemnych o poborze przekraczającym 1000 m³/d.</p> <p>Wszystkie jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się w granicach Gminy Kije odznaczają się stanem ogólnym złym.</p> <p>Większość działań wskazanych do realizacji w <i>aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju</i> (aPWŚK) dotyczy przede wszystkim regularnego wywozu nieczystości płynnych i kontroli postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych. Działania te wpisują się w cel szczegółowy Strategii <i>Ochrona środowiska naturalnego</i>.</p>
9.	<i>Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK)</i>	<p><i>Aktualizacja Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK)</i> jest jednym z dokumentów planistycznych opracowanych w celu programowania i koordynowania działań zmierzających do realizacji celów środowiskowych, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niepogarszanie stanu części wód; • osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych; • spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym m.in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie); • zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji. <p>Większość działań wskazanych do realizacji w <i>aktualizacji Programu Wodno-Środowiskowego Kraju (aPWŚK)</i> dotyczy przede wszystkim regularnego wywozu nieczystości płynnych przez ich właścicieli oraz modernizacji oczyszczalni ścieków.</p> <p>W Strategii wskazano działania priorytetowe <i>Adaptacja do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji</i> oraz <i>Rozwój infrastruktury komunalnej</i>, które wpisują się w powyższe cele środowiskowe.</p>
10.	<i>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły¹²</i>	<p>Art. 566 ust. 2 <i>Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne</i> (tj. Dz.U. z 2021 r. poz. 2233 ze zm.) został zmieniony przez art. 3. pkt. 5 <i>Ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw</i> (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 2368), na mocy którego: „przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 88h ust. 13 oraz art. 114 ust. 5 ustawy uchylanej w art. 573 zachowują moc do dnia 22 grudnia 2022 r. i mogą być zmieniane”. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym aktualizowane są co 6 lat. Obecnie trwa proces aktualizacji dokumentu – projekt aktualizacji nie został jeszcze przyjęty, w związku z czym odniesiono się do wersji z 2016 r.</p>

¹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2016 r. poz. 1841).

		<p>Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Kije stwierdzono obszary szczególnie zagrożone powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia jest wysokie, czyli wynosi raz na 10 lat (Q10%), średnie, czyli wynoszące raz na 100 lat (Q1%) oraz o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodzią w każdym z podanych zakresów występuje z północno-zachodniej strony gminy od rzeki Struga Chwałowicka oraz z zachodniej strony gminy od Cieku od Korytnicy.</p> <p>W <i>Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</i> Gmina Kije została wskazana jako gmina o podwyższonym stopniu ryzyka powodziowego (3 stopień) oraz jako gmina o nieakceptowalnym poziomie ryzyka powodziowego (5 stopień). W dokumencie tym nie znajdują się projekty strategiczne, które obejmowałyby Gminę Kije.</p> <p>Działanie priorytetowe określone w Strategii, które najmocniej koreluje z zapisami <i>Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</i>, to: <i>Adaptacja do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji</i>, poprzez realizację zadań: „Budowa i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury”, „Realizacja programów z zakresu edukacji ekologicznej” oraz „Zabezpieczenie przed skutkami nagłych zjawisk atmosferycznych”.</p> <p>Zaplanowane do realizacji zadania i projekty w ramach Strategii, w ramach których konieczne będzie zagospodarowanie terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, nie będą stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, naruszać planu zarządzania ryzykiem powodziowym, czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym. W gospodarce rolnej i leśnej wdrażane będą metody zwiększenia retencji powierzchniowej i podziemnej w celu zapobiegania i niwelowania negatywnych skutków suszy atmosferycznej oraz deficytu wód podziemnych i powierzchniowych.</p>
--	--	--

11.	Plan przeciwdziałania skutkom suszy ¹³	<p>Zgodnie z zapisami Planu: <i>Działania mające na celu wzmocnienie oraz przywrócenie zdolności retencyjnych danego obszaru, takie jak:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>ochrona oraz odbudowa ekosystemów;</i> 2) <i>ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności m.in. poprzez renaturyzację i renaturalizację ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, zalesienia, biologizację gleby;</i> 3) <i>wdrażanie zasady zrównoważonego planowania i projektowania obszarów wiejskich (tzw. smart village, wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury);</i> 4) <i>zmiany na rzecz ograniczania wodochłonności gospodarki – skutecznie przeciwdziałają skutkom suszy, ale także mają swój pozytywny wpływ na tworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu. Zatem działania adaptacyjne stosowane w przeciwdziałaniu skutkom suszy nie tylko minimalizują skutki wystąpienia suszy, ale również przyczyniają się do obniżania zagrożenia występowania tego zjawiska.</i> <p>Działanie priorytetowe określone w Strategii, które najmocniej koreluje z zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy, to: <i>Adaptacja do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji, poprzez realizację zadań: „Budowa i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury”, „Realizacja programów z zakresu edukacji ekologicznej”, „Zabezpieczenie przed skutkami nagłych zjawisk atmosferycznych”, „Dbałość o ochronę bioróżnorodności Poniidzia”.</i></p> <p>W Planie wskazane zostały: <i>Lista inwestycji zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne (spoza PGW WP) i Lista zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji korytowej w zlewniach na obszarach wiejskich – na żadnej z nich nie znalazły się projekty ze wskazaniem Gminy Kije.</i></p> <p><i>Na zarządzanie ryzykiem suszy przełożenie mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej.</i> Gmina Kije znajduje się w obszarze zaklasyfikowanym do I klasy zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych (słabo zagrożone). W zakresie zagrożenia suszą hydrologiczną gmina zlokalizowana jest przede wszystkim na obszarze klasy II (umiarkowane zagrożenie), a w kontekście zagrożenia suszą hydrogeologiczną – klasy I (słabo zagrożone).</p>
POZIOM REGIONALNY		
12.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	<p>W <i>Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</i> wskazano 4 cele szczegółowe, w których zawarto cele operacyjne i kierunki działań. Te, w które bezpośrednio wpisują się założenia <i>Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i>, to:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. <i>Cel strategiczny 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Cel operacyjny 1.1 Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki,</i> • <i>Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki regionu,</i> • <i>Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu.</i> II. <i>Cel strategiczny 2. Przyjazny dla środowiska i czysty region:</i> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego,</i> • <i>Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczania skutków zagrożeń naturalnych,</i> • <i>Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna.</i>

¹³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

		<p>III. <i>Cel strategiczny 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie,</i> • <i>Cel operacyjny 3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym,</i> • <i>Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu.</i> <p>IV. <i>Cel strategiczny 4. Horyzontalny – sprawne zarządzanie regionem:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem,</i> • <i>Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego,</i> • <i>Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa.</i> <p>Wszystkie założenia w <i>Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i>, w tym działania priorytetowe i zadania, wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w powyższe cele i kierunki działań. Dla <i>celu 2 Przyjazny dla środowiska i czysty region</i> szczególnie spójne są zadania przewidziane do realizacji w ramach celu szczegółowego <i>Ochrona środowiska naturalnego</i> oraz projekty strategiczne: nr 2 <i>Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej gminy w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze Ponięcia</i>, nr 3 <i>Wzrost atrakcyjności zamieszkania Gminy Kije</i>.</p> <p>Dla <i>celu 3 Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi</i> szczególnie spójne są zadania przewidziane do realizacji w ramach celów szczegółowych <i>Konkurencyjna oferta obsługi mieszkańców</i> oraz <i>Wysoki poziom kapitału społecznego</i>, a także projekty strategiczne: nr 1 <i>Wykreowanie i zagospodarowanie centrum miejscowości Kije – Smart Village</i>, nr 2 <i>Wzmocnienie atrakcyjności turystycznej gminy w oparciu o dziedzictwo przyrodnicze Ponięcia</i> oraz nr 3 <i>Wzrost atrakcyjności zamieszkania Gminy Kije</i>.</p> <p>Należy również zwrócić uwagę, że w <i>Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</i> Gmina Kije wraz z gminami: Jędrzejów, Pińczów, Wiślica, Nowy Korczyn, Imielno, Michałów, Sobków oraz Złota zostały wskazane jako obszar strategicznej interwencji Ponięcia. W <i>Strategii</i> tej wskazano, że: <i>Ponięcie jako subregion charakteryzuje się szczególnymi walorami przyrodniczymi, związanymi z eksploatacją surowców naturalnych (gipsy), wysokim potencjałem rolniczym (wyspecjalizowane rolnictwo), a także bogatą bioróżnorodnością – aż 83% OSI to obszary chronione. W PZPWŚ wskazano na rozwój funkcji turystycznej Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych z centrami turystycznymi w Pińczowie i Wiślicy. Obszar cechują też ograniczenia rozwoju, związane z zagrożeniem powodziowym oraz zmianami klimatycznymi, zwłaszcza suszą. Wyzwaniem jest utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego wobec rosnących potrzeb cywilizacyjnych mieszkańców.</i></p> <p>W związku z powyższym zadania priorytetowe, które będą wdrażane przez samorząd, to m.in.: rozwój turystyki w oparciu o zasoby kulturowe i przyrodnicze, ochrona i zachowanie bioróżnorodności oraz dziedzictwa kulturowego, budowa szlaków turystycznych, wspieranie inicjatyw lokalnych, rozwój usług publicznych, edukacji, budowanie i rozwój partnerstw lokalnych.</p> <p>Zaplanowane w niniejszej <i>Strategii</i> zadania i projekty strategiczne wpisują się nie tylko w założenia ogólne <i>Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</i>, ale też w oczekiwane skutki interwencji na obszarze strategicznej interwencji, który obejmuje Gminę Kije.</p>
13.	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego</i>	<p>W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</i> przedstawiono cel główny, który brzmi: <i>Wzmocnienie spójności terytorialnej regionu oraz konkurencyjności jego struktur funkcjonalnych drogą poprawy</i></p>

	<p>Województwa Świętokrzyskiego¹⁴</p>	<p>dostępności komunikacyjnej, zwiększenia wpływu miast na sąsiadujące obszary wiejskie, a także ułatwienia dostępu społeczeństwa do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług.</p> <p>Ponidzie, na którego terenie położona jest Gmina Kije, zostało wskazane w Planie jako obszar specyficzny o wysokim stopniu zachowania naturalnych form przyrody i krajobrazu, który charakteryzuje się atrakcjami przyrodniczymi i kulturowymi doliny Nidy. Ponadto wśród wymienionych w planie elementów bazy infrastruktury turystycznej znalazła się Ciuchcia Ekspres Ponidzie, której trasa przebiega przez Gminę Kije.</p> <p>PZPWŚ zakłada główne kierunki polityki przestrzennej w rejonach turystycznych. Gminę Kije, której tereny znajdują się w obszarze Nadnidziańskiego Parku Narodowego dotyczy wyznaczony w PZPWŚ Rejon Dolnej Nidy: <i>Rejon ten obejmuje znaczne obszary Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych. Kwalifikuje się on do rozwoju turystyki objazdowej, uzdrowskiej oraz agroturystyki, ale wymaga doinwestowania. Głównymi ośrodkami rozrządowymi ruchu turystycznego na tym obszarze są Busko-Zdrój, Solec-Zdrój i Pińczów, w przyszłości funkcje wspomagające mogłyby uzyskać Wiślica i Michałów. Gmina Kije ze względu na swoje położenie w niewielkiej odległości od Pińczowa, który wkrótce może się stać miastem uzdrowskim, będzie kładła nacisk na rozwój atrakcji turystycznych oraz na rozwój agroturystyki.</i></p> <p>Ponadto miejscowość Gołuchów położona w Gminie Kije w PZPWŚ została wymieniona jako obszar o korzystnych warunkach lokalizacji niektórych funkcji transportu towarowego w oparciu o linię szerokotorową LHS. Węzeł w ww. miejscowości skupia funkcje logistyczne, intermodalne oraz przedsiębiorczość transportochłonną. Takie założenia dają możliwości rozwoju gospodarczego gminy.</p> <p><i>Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030 określa działania priorytetowe i zadania wpisujące się w cele warunkujące, które stanowią rozwinięcie celu strategicznego PZPWŚ. Działania priorytetowe Gminy Kije:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Budowanie potencjału turystycznego oraz wspieranie przedsiębiorczości wpisują się w cel 1 PZPWŚ – Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy;</i> • <i>Włączenie społeczne oraz wzrost aktywności społecznej mieszkańców wpisują się w cel 3 PZPWŚ – Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy;</i> • <i>Budowanie potencjału turystycznego oraz adaptacja do zmian klimatu i ograniczenie niskiej emisji wpisują się w cel 4 PZPWŚ – Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju;</i> • <i>Poprawa jakości i dostępności usług publicznych oraz wspieranie przedsiębiorczości wpisują się w cel 5 PZPWŚ – Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług.</i>
--	--	---

¹⁴ Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r.

POZIOM PONADLOKALNY		
14.	<i>Strategia terytorialna Partnerstwo Ponidzie</i>	<p>Partnerstwo Ponidzie zostało zawiązane na mocy porozumienia jednostek samorządu terytorialnego na rzecz utworzenia Obszaru Strategicznej Interwencji Ponidzie (OSI Ponidzie). Współtworzy je dziewięć gmin przynależnych administracyjnie do trzech powiatów województwa świętokrzyskiego – powiatu pińczowskiego, powiatu buskiego i powiatu jędrzejowskiego. W skład Partnerstwa wchodzi między innymi Gmina Kije.</p> <p>Wizja Partnerstwa to: <i>Ponidzie w 2030 roku jest:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>regionem słynącym z czystego środowiska naturalnego, atrakcyjnym turystycznie – dziedzictwo przyrodniczo-kulturalne jest dumą jego mieszkańców, a oferta kulturalno-rekreacyjna jego znakiem „firmowym”,</i> • <i>regionem prężnie się rozwijającym, z atrakcyjnymi miejscami pracy oraz wysokiej jakości usługami, po które sięgają nie tylko jego mieszkańcy, ale także osoby przyjezdne,</i> • <i>regionem ludzi przedsiębiorczych, dbających o środowisko naturalne, aktywnie spędzających czas na łonie natury, którzy angażują się w sprawy ważne dla swojej lokalnej społeczności,</i> • <i>regionem wnoszącym wkład w rozwój gospodarczy, społeczny i kulturowy Województwa Świętokrzyskiego, Polski i Europy.</i> <p>Cele strategiczne niniejszej Strategii: <i>Wykreowanie wizerunku Gminy Kije jako miejsca dobrego do życia oraz Wzmocnienie tożsamości lokalnej z uwzględnieniem celów szczegółowych wpisują się pośrednio i/lub bezpośrednio w wyżej opisaną wizję Partnerstwa Ponidzie.</i></p> <p>Ponadto projekty strategiczne planowane do realizacji w Gminie Kije i opisane w niniejszej Strategii wpisują się swoimi działaniami w listę projektów strategicznych Partnerstwa Ponidzie, tj.: <i>Zielona Energia Ponidzie, Budowa sieci wodno-kanalizacyjnej, Szlak turystyczny NIDA.</i></p>

Źródło: Opracowanie własne

4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju

Jak wspomniano we wstępie niniejszego opracowania, w dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii. Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Ustawodawca jasno określił elementy strategii rozwoju gminy. Są wśród nich takie, które nie występowały w dotychczasowych strategiach:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
3. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Przestrzeń stanowi kluczowy zasób, dlatego ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferze gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. W przestrzeni przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej jednak podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Nasze oddziaływanie na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania i warunkuje życie przyszłych pokoleń. Człowiek, niezależnie od miejsca zamieszkania, właśnie na danym terytorium doświadcza występujących tam procesów. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu zarówno dokumentów strategicznych, jak

i wdrożeniowych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego.

Niniejsza Strategia zapewnia koordynację przestrzenną wszelkich planowanych działań w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem i ładem przestrzennym.

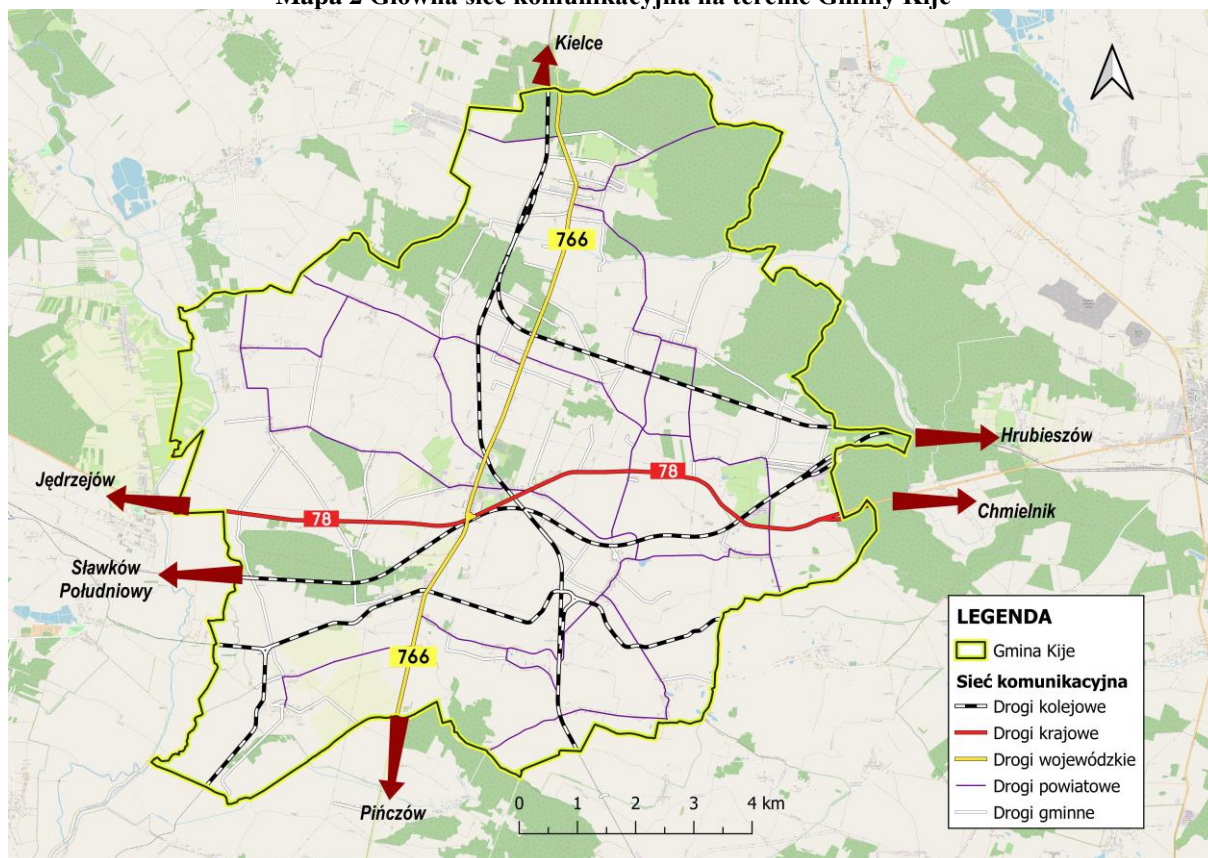
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Kije wynika głównie z jej położenia geograficznego, środowiska naturalnego, a także otoczenia i powiązań z jednostkami sąsiednimi.

Gmina Kije położona jest w województwie świętokrzyskim, w powiecie pińczowskim i jest gminą wiejską. Powierzchnia gminy wynosi ok. 100 km², a w 2020 roku zamieszkiwało ją 4 320 osób. W skład gminy wchodzi 20 sołectw: Borczyn, Czechów, Gartatowice, Gołuchów, Górki, Hajdaszek, Janów, Kije, Kliszów, Kokot, Lipnik, Rębów, Samostrzałów, Stawiany, Umianowice, Wierzbica, Włoszczowice, Wola Żydowska, Wymysłów, Żydówek, a siedzibą jej organów jest miejscowość Kije. Gmina Kije graniczy: od północy z Miastem i Gminą Morawica oraz Gminą Sobków, od zachodu z Gminą Imielno, od południa z Miastem i Gminą Pińczów, a od wschodu z Miastem i Gminą Chmielnik. Gmina stanowi dobry punkt komunikacyjny, położona jest w bezpośrednim sąsiedztwie powiatowego Miasta Pińczów, a także w niewielkiej odległości od miasta wojewódzkiego – Kielc. Przez gminę przebiegają drogi powiatowe, droga wojewódzka nr 766 łącząca Morawicę z Węchadłowem oraz droga krajowa nr 78 prowadząca z Chałupek (województwo śląskie) do Chmielnika (województwo świętokrzyskie). Gmina Kije znajduje się w odległości około 100 km od najbliższego międzynarodowego portu lotniczego w Krakowie-Balicach, do którego dotrzeć można w przeciągu półtorej godziny. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 73 Sitkówka-Nowiny – Busko-Zdrój. O korzystnym położeniu stanowią również biegnące przez gminę trasy kolejowe: szerokotorowa linia LHS wraz ze stacją przeładunkową gazu płynnego, wąskotorowa – turystyczna trasa kolejki Ciuchcia Express Ponidzie. Na mapie 1 przedstawiono sieć komunikacyjną na obszarze Gminy Kije, która uwzględnia przebieg dróg krajowych (kolor

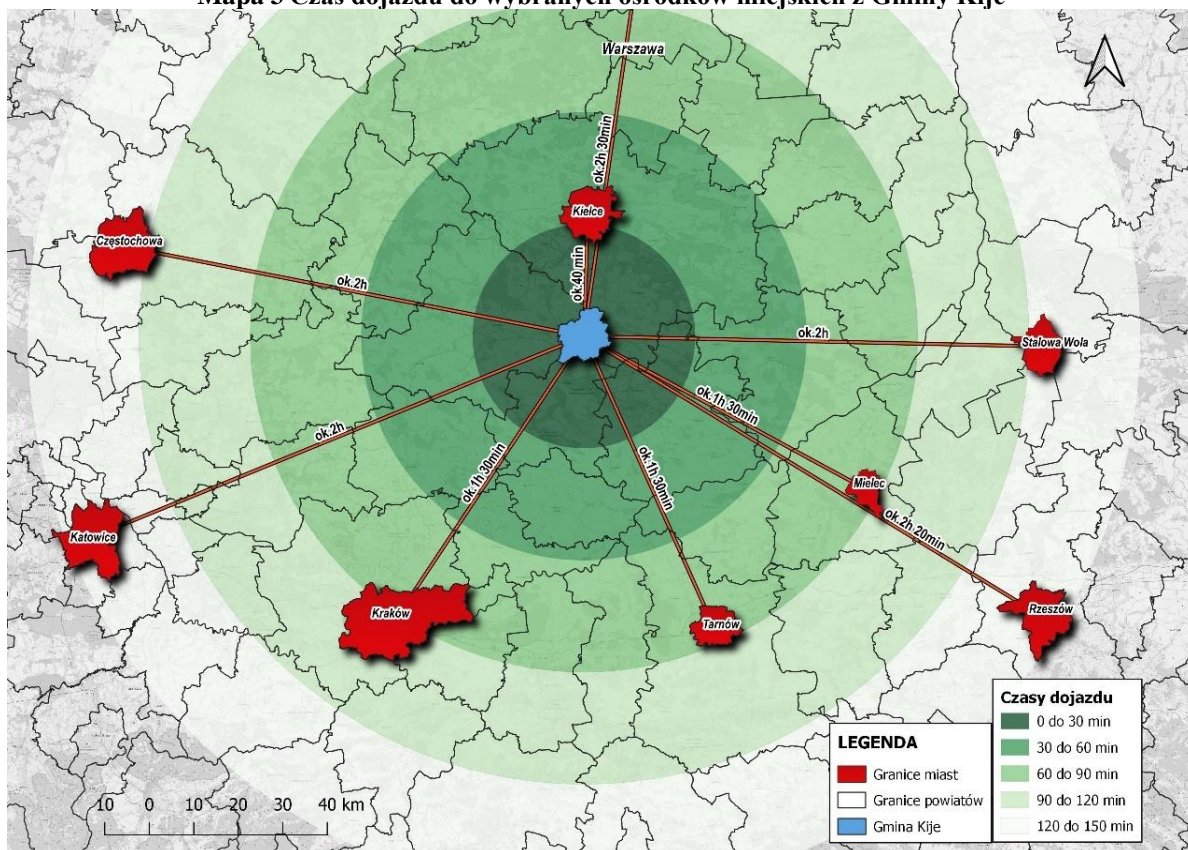
czerwony), dróg wojewódzkich (kolor żółty), dróg powiatowych (kolor fioletowy) i dróg kolejowych (kolor czarno-biały). Uwzględniono też drogi gminne (kolor biały). Na mapie 2 przedstawiono czas dojazdu z diagnozowanej gminy do wybranych najbliższych ośrodków miejskich. Z przedstawionych danych wynika, że Gmina Kije jest korzystnie usytuowana. W ciągu 40 minut można dojechać do Kielc, w ciągu półtorej godziny do Krakowa, Mielca czy Tarnowa, a w ciągu 2 godzin do Stalowej Woli, Katowic oraz Częstochowy.

Mapa 2 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Kije

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Mapa 3 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Kije

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

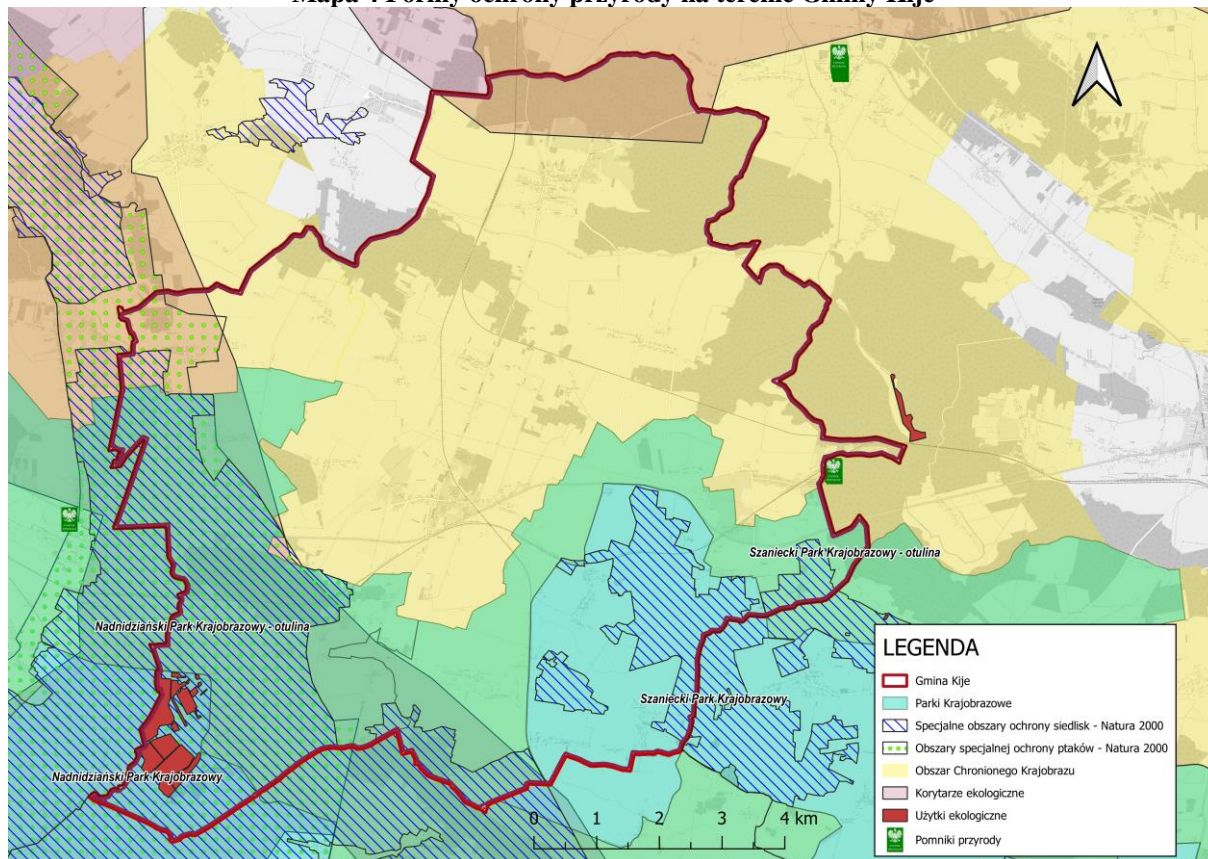
Gmina Kije położona jest w dorzeczu Nidy i znajduje się w zasięgu trzech mezoreginów. Część zachodnia gminy leży na obszarze Doliny Nidy i Niecki Połanieckiej, a część wschodnia i północna na obszarze Pogórza Szydłowieckiego. Na terenie gminy znajdują następujące formy ochrony przyrody¹⁵:

- 2 parki krajobrazowe: Szaniecki Park Krajobrazowy, Nadnidziański Park Krajobrazowy;
- 4 obszary chronionego krajobrazu: Chmielnicko-Szydłowski, Nadnidziański, Szaniecki, Włoszczowsko-Jędrzejowski;
- 1 stanowisko dokumentacyjne: Wyrobisko poeksploatacyjne gipsów;
- 3 obszary Natura 2000: Ostoja Stawiany, Ostoja Nidziańska, Dolina Nidy;
- 1 użytek ekologiczny: Umianowice.

Mapa 3 stanowi graficzne zobrazowanie form ochrony przyrody na terenie Gminy Kije.

¹⁵ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

Mapa 4 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kije

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

Obszar gminy leży w regionach wielkiej zmienności i bogactwa struktur geologicznych, form ukształtowania powierzchni, warunków hydrologicznych i hydrogeologicznych oraz klimatycznych. Położenie gminy wpływa na zróżnicowanie pod względem występowania zbiorowisk roślinnych. Na terenie gminy znajdują się tereny bezleśne, na których występuje roślinność kserotermiczna i związana z nią fauna. Obszar Gminy Kije w stosunku do średnich wartości dla województwa świętokrzyskiego (28,90%) i kraju (30,26%) jest zalesiony w niewielkim stopniu (19,50%)¹⁶.

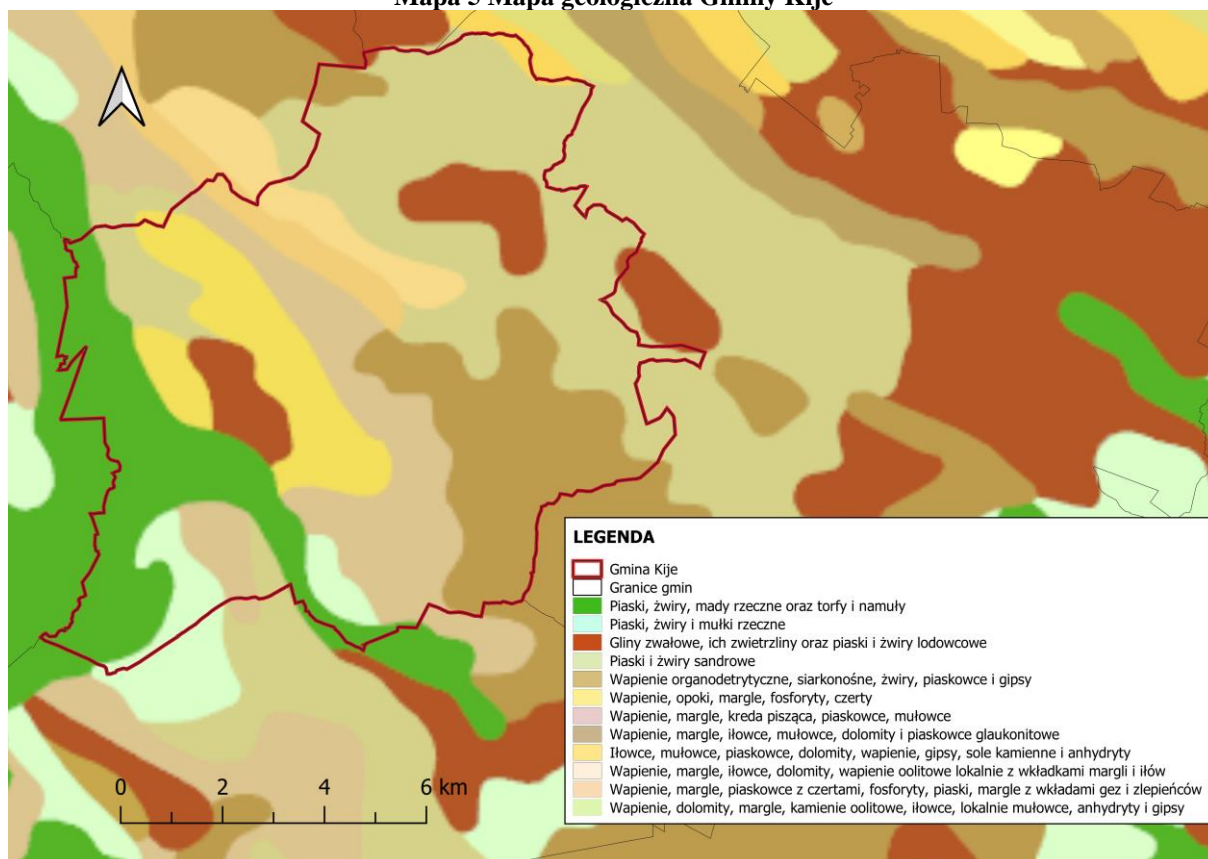
Na terenie Gminy Kije znajdują się liczne złoża surowców mineralnych¹⁷: w sołectwie Górki (bentonity i ily bentonitowe) i w sołectwie Gartatowice (gipsy i anhydryt), których eksploatacja jest zaniechana. Złoże w Gartatowicach położone jest w obszarze Natura 2000 Ostoja Stawiany, co uniemożliwia jego eksploatację w przyszłości. Pozostałe, niedokumentowane złoża surowców mineralnych występujące na terenie gminy:

¹⁶ Dane GUS.

¹⁷ Centralna Baza Danych Geologicznych, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, geoportal.pgi.gov.pl

- Margle i wapień – ich wydobycie zostało zaniechane ze względu na złą jakość surowca (eksploatacja odbywała się jedynie na potrzeby lokalne);
- Iły sarmatu – występują w okolicy miejscowości Wola Żydowska, uznane za nieprzydatne ze względu na złą jakość złoża;
- Lessy – okolice miejscowości Kokot i Umianowice, zła plastyczność surowca;
- Surowce okruchowe czwartorzędu – utwory piaszczysto-żwirowe plejstocenu i holocenu. Są to piaski średnio i gruboziarniste, z często występującymi otoczakami, mające zastosowanie w zaprawach budowlanych, produkcji betonu oraz jako kruszywo drobne drogowe;
- Torfy – zlokalizowane w dolinie Morawki i Nidy (okolice Umianowic). Dodatkowo w rejonie Gartatowic istnieje perspektywiczny obszar występowania złóż gipsu. Teren ten nie jest zbadany i zasoby nie są udokumentowane, a granica lokalizacji potencjalnego złoża jest tylko przybliżona.

Mapa 5 Mapa geologiczna Gminy Kije

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych ze strony, geologia.pgi.gov.pl

Gmina Kije charakteryzuje się zabudową jednorodziną i zagrodową ukształtowaną historycznie w formie niewielkich jednostek osadniczych. Na obszarze gminy dominuje głównie funkcja mieszkaniowa. Układ miejscowości na terenie gminy wynika przede wszystkim z zasłóci historycznych sięgających nawet wczesnego średniowiecza, gdzie powstające miejscowości miały charakter rolny. Istotnym ograniczeniem rozwoju osadnictwa są znajdujące się w granicach administracyjnych gminy obszary chronione wraz z zakazami z nich wynikającymi oraz tereny zagrożone powodzią.

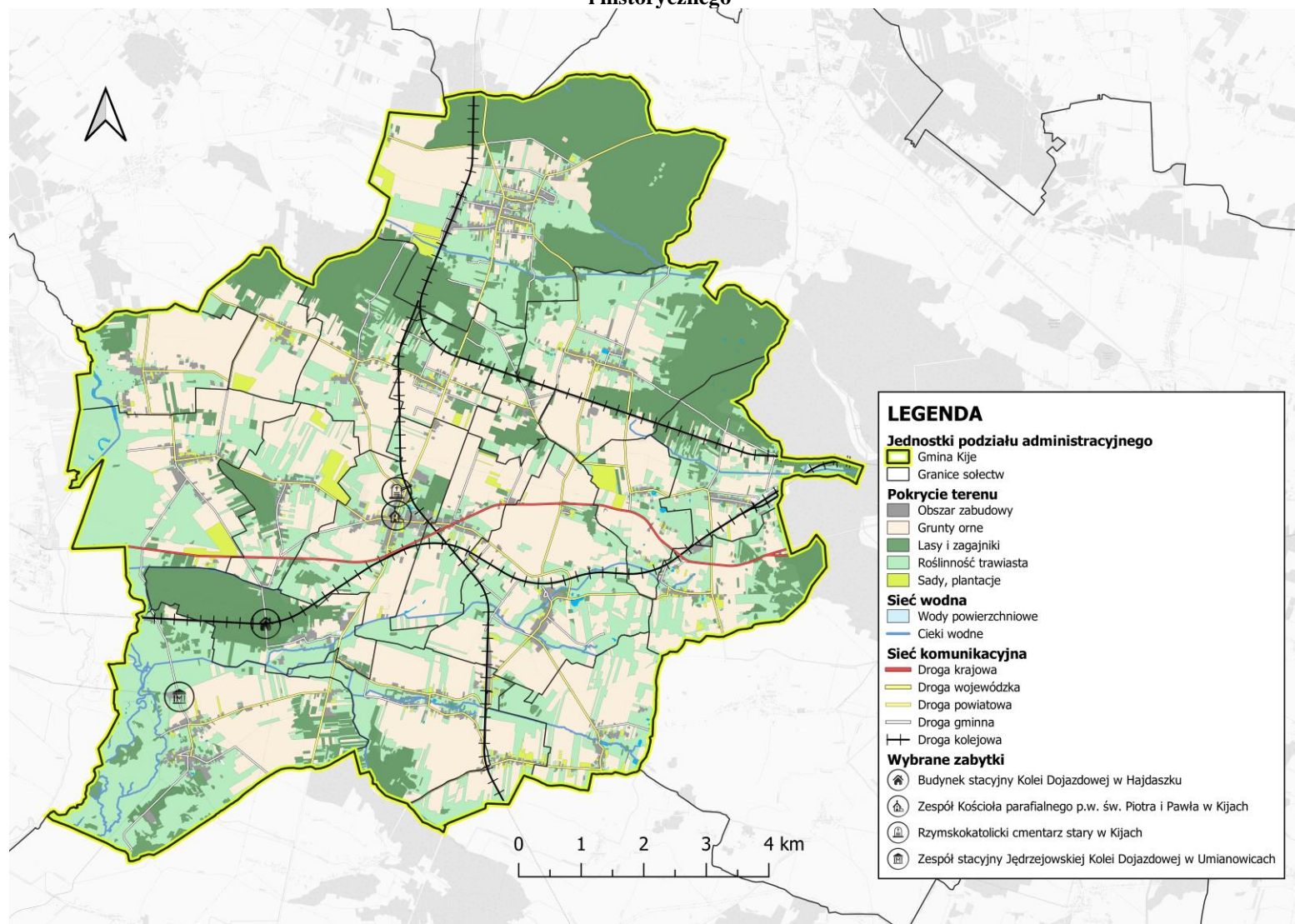
Gmina Kije ze względu na swoje położenie oraz znajdujące się na jej terenie liczne obszary chronione posiada potencjał do rozwoju turystyki przyrodniczej. Ponadto przebieg przez tereny gminy drogi nr 766 oraz trasy linii kolejowej szerokotorowej daje gminie możliwości do rozwoju gospodarczego. Jednak główną aspiracją rozwojową gminy jest zapewnienie wysokiej jakości życia swoim mieszkańcom oraz stanie się miejscem, w którym ludzie chcą mieszkać i być aktywni zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej. Realizacja tej aspiracji jest możliwa przy zachowaniu ładu przestrzennego, m.in.: poszanowania dla ochrony środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu (rezerwa terenów zielonych/niezabudowanych), ale także wyznaczaniu terenów inwestycyjnych, gdzie możliwy jest rozwój funkcji gospodarczych, w tym usługowych (wspierających funkcję mieszkaniową), ale także turystyczną.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Kije przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego obszaru, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w najbliższych latach. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych na obszarze, w tym szczególnie w Kijach, które stanowią centrum i ośrodek wzrostu dla całego obszaru gminy. Miejscowość Kije jest ośrodkiem rozwojowym, ważnym dla otaczających go terenów, dlatego istotne jest wzmacnianie jego potencjału i rozwijanie funkcji centrotwórczych. Jednym z najsilniejszych atrybutów jakości życia jest dostępność do szeroko rozumianej infrastruktury komunalnej, w tym technicznej, dlatego też zadania i projekty strategiczne są w niniejszej Strategii mocno akcentowane. Ważnym elementem rozwoju tego obszaru jest funkcja

turystyczna. Tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych zawierających komponenty turystyczne jest kluczowym elementem dla rozwoju Gminy Kije, wpływającym na jego atrakcyjność nie tylko dla mieszkańców, ale także dla gości, dlatego też ważne jest, aby takie przestrzenie kształtowane były na terenie gminy przy jednoczesnym zachowaniu różnorodnych walorów historycznych i przyrodniczych.

Na mapie 6 przedstawiono podstawowe uwarunkowania Gminy Kije, a w szczególności: sieć osadniczą, sieć komunikacyjną, pokrycie terenu, sieć wodną, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego.

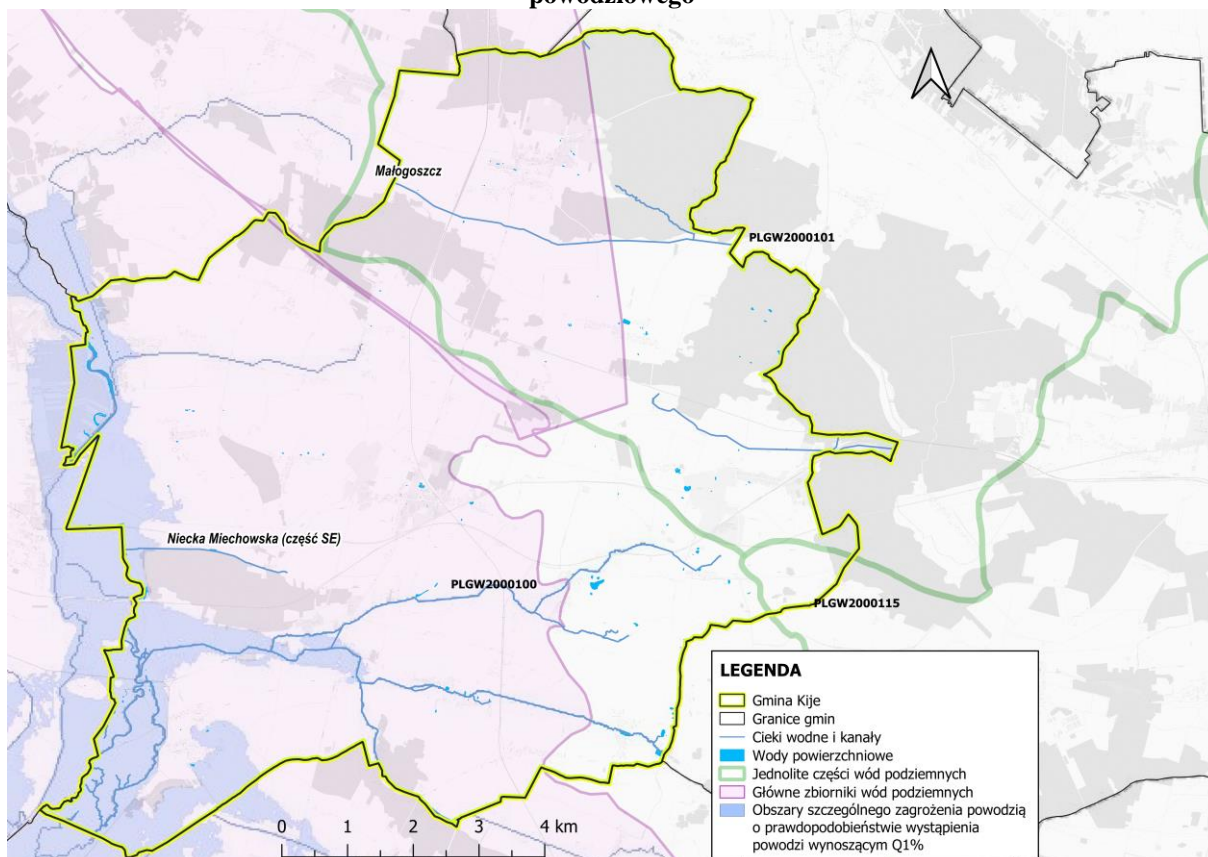
Mapa 6 Gmina Kije – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych i portalów mapowych

Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Kije stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie, czyli wynosi raz na 10 lat (Q10%), średnie – czyli wynoszące raz na 100 lat (Q1%) oraz o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi, raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodzią w każdym z podanych zakresów występuje z północno-zachodniej strony gminy od rzeki Struga Chwałowicka oraz z zachodniej strony gminy od Cieku od Korytnicy (mapa 7).

Mapa 7 Gmina Kije – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPD i obszarów zagrożenia powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych i Hydroportalu, isok.gov

Rekomendacje dla kształtowania polityki przestrzennej Gminy Kije na najbliższe

lata to m.in.:

- Rozbudowa oferty dla ruchu turystycznego w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe.
- Rozwój terenów inwestycyjnych w oparciu o linie kolejowe przebiegające przez teren gminy.
- Instalacja odnawialnych źródeł energii.
- Zrównoważony rozwój transportu.
- Rozwój zabudowy w oparciu o istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne. Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub jest planowana do realizacji w najbliższych latach. Należy dążyć do zwartości zabudowy i ograniczania zabudowy rozproszonej.
- Kreowanie warunków zmierzających do poprawy jakości życia lokalnej społeczności – wszystkich mieszkańców gminy.
- Odstąpienie od realizacji nowej zabudowy na obszarach zalewowych. W sytuacji konieczności należy realizować ją jedynie po wykonaniu dokładnych badań geologiczno-inżynierskich.
- Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, polegająca na utrzymaniu dla przyszłych pokoleń posiadanych zasobów i odpowiednim ich gospodarowaniu.
- Cały obszar gminy objęty jest różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu, niezbędne jest więc rygorystyczne przestrzeganie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony.
- Ochrona terenów rolnych, leśnych położonych wzdłuż cieków wodnych oraz obszarów na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych przed zabudową (wyjątkiem mogą być obiekty gospodarcze związane z gospodarką rolną lub leśną, niezbędne obiekty infrastruktury i urządzenia związane z regulacją i retencją wód oraz wyspecjalizowane urządzenia obsługi turystyki).
- Utrzymanie w dobrym stanie występujących na terenie gminy licznych zespołów i obiektów zabytkowych, będących świadectwem historii i tradycji.
- Dążenie do polepszania stanu technicznego dróg, a także budowa ścieżek rowerowych.

- Rozwój potencjału rzeki Nidy oraz rozwój usług sportu, wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców, odwiedzających i turystów.
- Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni wiejskiej poprzez planowanie i wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku.
- Promocja ładu przestrzennego oraz budowa świadomości społecznej na temat kosztów i skutków rozpraszania zabudowy.
- Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych wzmacniających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe.
- Podczas planowania nowego zagospodarowania należy także uwzględnić zakazy wynikające z *Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane* (Dz. U. 2021 poz. 2351 z późn. zm.), które będą obowiązywały w poszczególnych podobszarach.

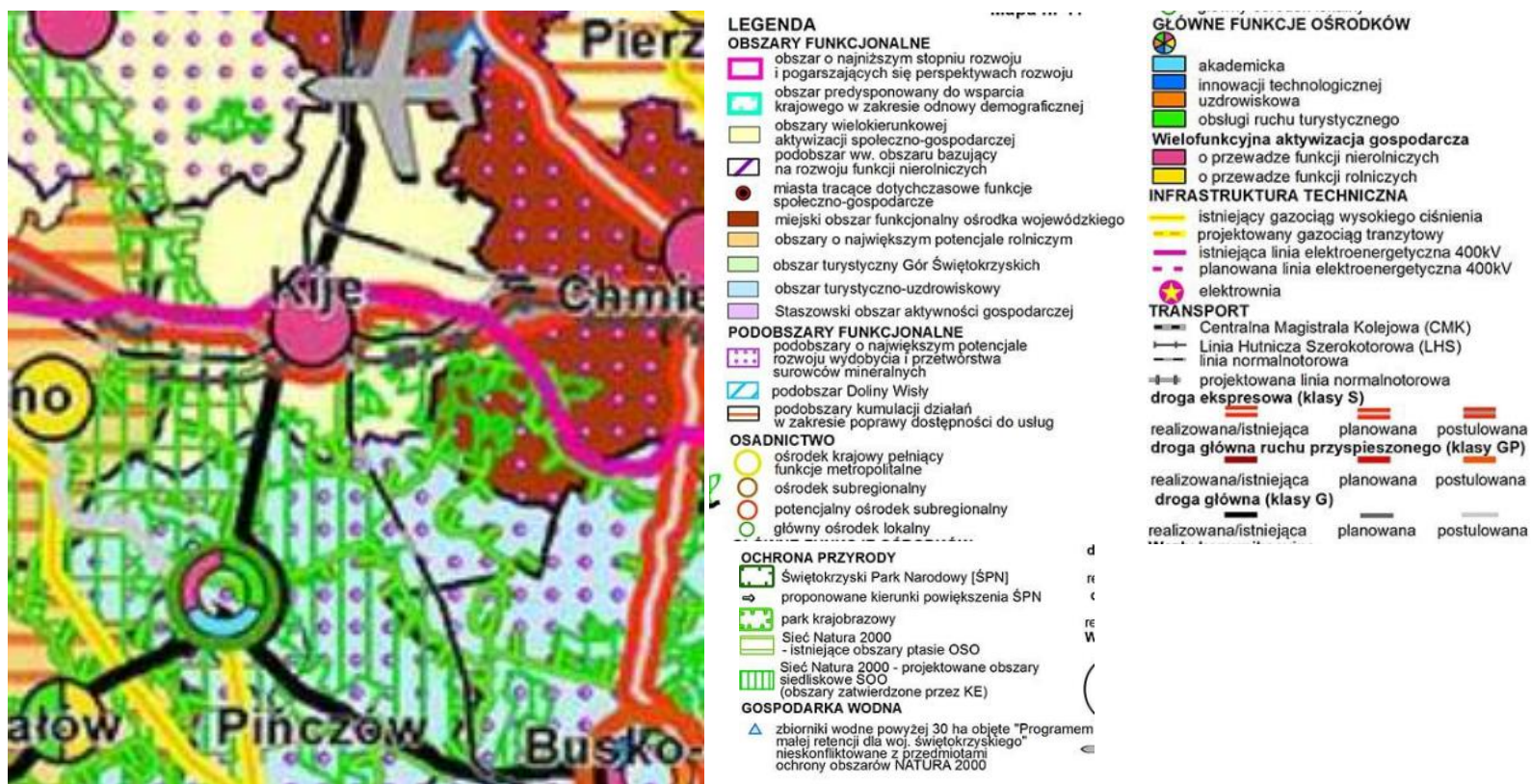
Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Gminy Kije, realizowane są m.in. poprzez zadania oraz projekty strategiczne wskazane w niniejszym dokumencie *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*.

Należy pamiętać, że do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), które jest dokumentem określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy uwzględniające uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Obecnie jednak planuje się gruntowną reformę obowiązującego od prawie 19 lat systemu planowania przestrzennego. Jednym z najważniejszych rozwiązań reformy systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego będzie uchylenie przepisów upoważniających do wydawania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – rolę studium w zakresie określenia ram polityki przestrzennej ma spełniać strategia rozwoju gminy. Ogólny kierunek polityki przestrzennej przyjęty w strategii będzie podlegał doprecyzowaniu i przełożeniu na konkretne normy dotyczące zagospodarowania przestrzennego w planie ogólnym (schemat zagospodarowania przestrzeni), a następnie w ramach rozstrzygnięć podejmowanych w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy.

Podstawowym zaś narzędziem polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Obecnie obszar Gminy Kije jest w 100% pokryty Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, co jest mocną stroną gminy.

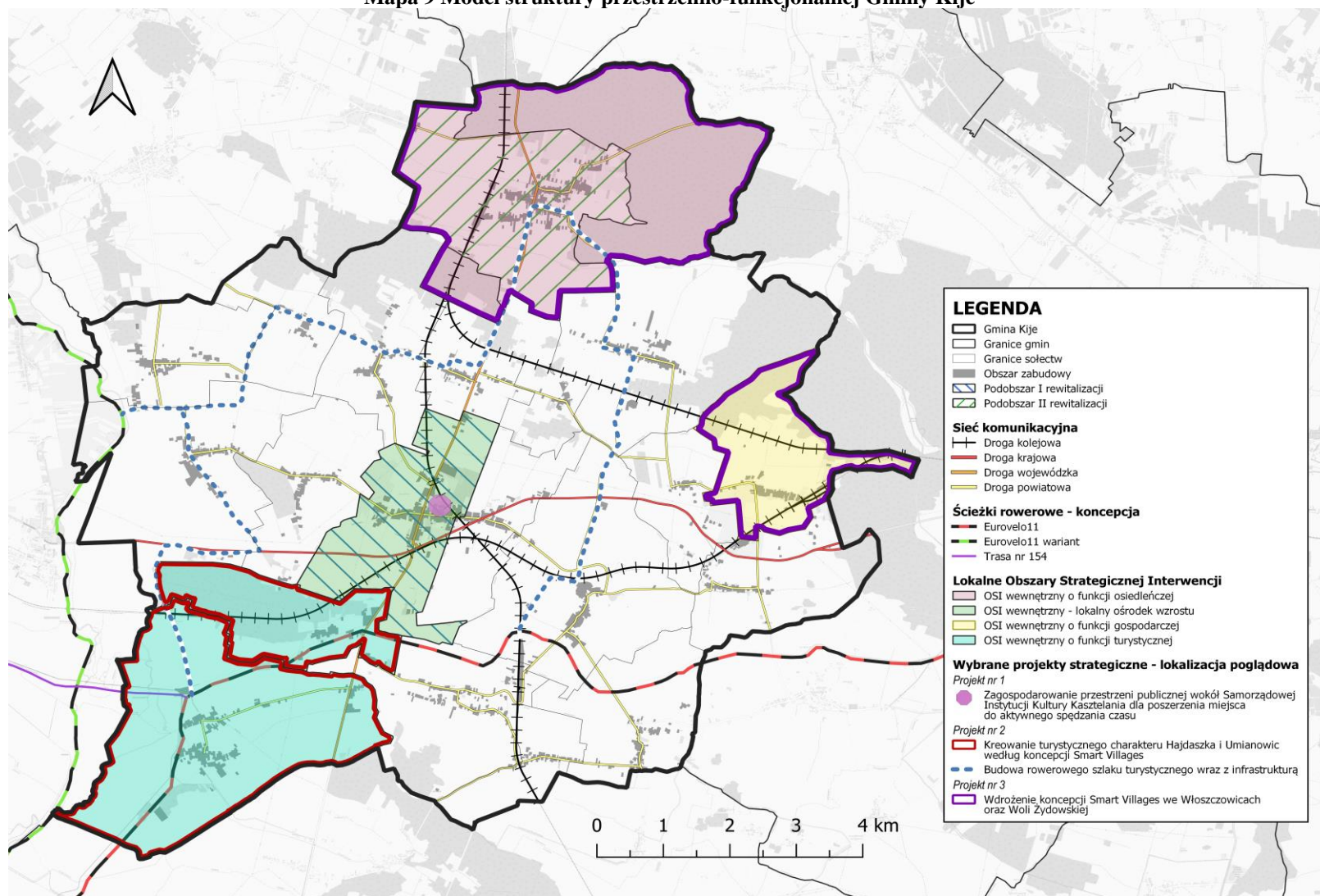
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została przedstawiona za pomocą map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Mapa 8 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Kierunki polityki przestrzennej – synteza ustaleń

Źródło: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVII/833/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 września 2014 r., str. 375

Mapa 9 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kije

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne

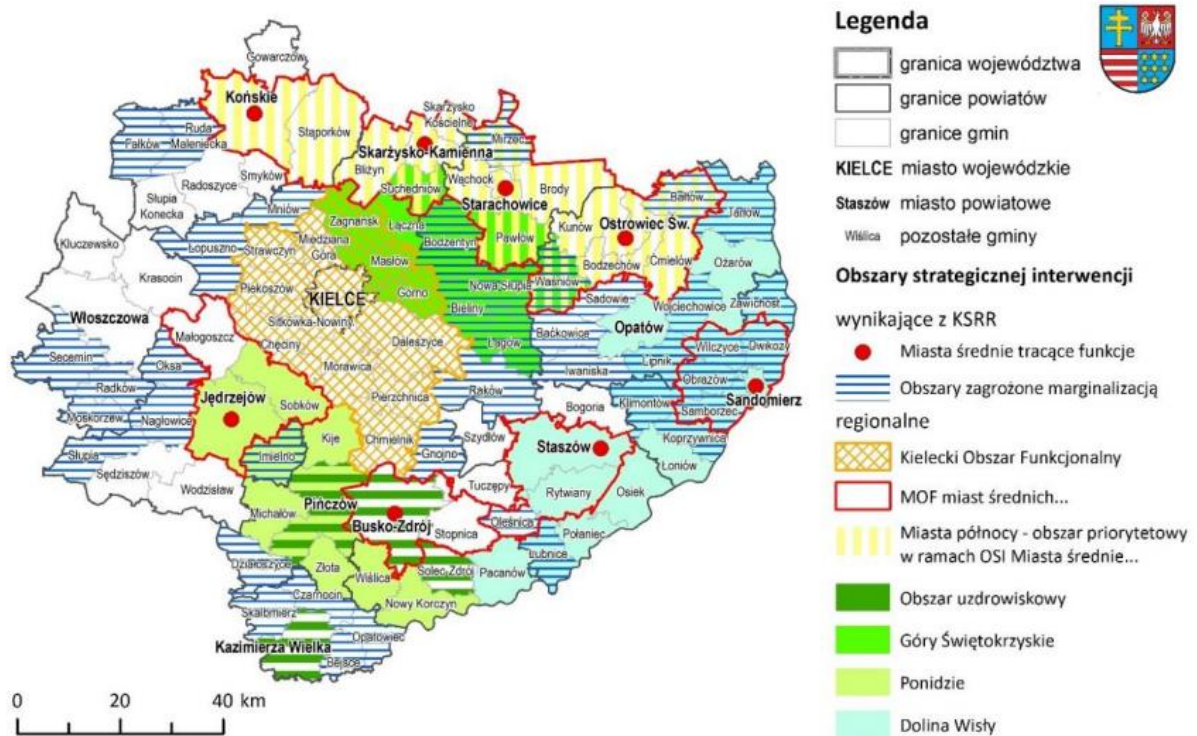
Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wyznacza następujące obszary strategicznej interwencji w województwie:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze (Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Jędrzejów, Staszów, Końskie, Skarżysko-Kamienna, Sandomierz i Busko-Zdrój);
- obszary zagrożone trwałą marginalizacją (w województwie świętokrzyskim 40 gmin),
- miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego (MOF OW) – Kielecki Obszar Funkcjonalny, obejmujący rdzeń – miasto Kielce oraz 12 gmin podmiejskich;
- miejski obszar funkcjonalny miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, w tym: MOF Miasta Północy (18 gmin), MOF Busko-Zdrój (2 gminy), MOF Jędrzejów (3 gminy), MOF Sandomierz (5 gmin), MOF Staszów (3 gminy);
- obszary o największym potencjale przyrodniczo-krajobrazowym: obszar turystyczny Gór Świętokrzyskich (11 gmin) i obszar uzdrowiskowy (4 gminy), Ponidzie (9 gmin) i Dolina Wisły (20 gmin).

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ wskazuje jako jeden z obszarów strategicznej interwencji Ponidzie, w którego skład wchodzi Gmina Kije. OSI Ponidzie jest wynikiem oddolnej współpracy samorządów położonych w makroregionie Niecki Nidziańskiej, w zlewni rzeki Nidy. Gminy OSI Ponidzie łączą cechy przyrodniczo-krajobrazowe oraz dominująca funkcja rolnicza. Województwo Świętokrzyskie będzie wyróżniać gminy, które wykazują się m.in. aktywnością w zakresie turystyki opartej o bogate dziedzictwo kulturowe regionu świętokrzyskiego, będą działać na rzecz środowiska przyrodniczego, tworzyć wspólnotę i bezpieczną przestrzeń. Będą one mogły uzyskać preferencje w programach konkursowych finansowanych ze środków budżetu Województwa oraz w ramach konkursów wspieranych z Funduszy Europejskich dla Świętokrzyskiego na lata 2021–2027¹⁸.

¹⁸ *Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+*.

Mapa 10 Obszary strategicznej interwencji na terenie województwa świętokrzyskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Należy zwrócić uwagę na to, że Gmina Kije została zaliczona do obszaru charakteryzującego się wysokim stopniem zachowania naturalnych form przyrody i krajobrazu oraz atrakcjami przyrodniczymi i kulturowymi doliny Nidy, wyodrębnionego w ramach *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego* (PZPWŚ). Rozwój tego obszaru bazował będzie na walorach turystyczno-kulturowych Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych z centrami turystycznymi w Pińczowie i Wiślicy. Urozmaiceniem pobytu turystów może być jedna z nielicznych w Polsce, turystyczna kolejka wąskotorowa „Ekspres Poniemie” (przy założeniu wzbogacenia trasy tej kolejki w atrakcje turystyczne), która przebiega również przez tereny Gminy Kije. Preferowana będzie także agroturystyka oraz wypoczynek związany z wodą (zbiornik Radzanów, Solec-Zdrój, zalew w Pińczowie, a także rzeka Nida). W przyszłości należałoby wyznaczyć i oznakować szlak wodny na Nidzie oraz kolejne trasy i ścieżki rowerowe. Uzupełniającą funkcją gospodarczą będzie rolnictwo ekologiczne. W PZPWŚ wyznaczono także Rejon Dolnej Nidy. Rejon ten obejmuje znaczne obszary Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych. Kwalifikuje się on do rozwoju turystyki objazdowej, uzdrowskiej oraz agroturystyki, ale wymaga doinwestowania. Głównymi ośrodkami ruchu turystycznego na tym obszarze są Busko-Zdrój, Solec-Zdrój i Pińczów.

Założenia opisane powyżej dają możliwości rozwoju w zakresie turystyki przyrodniczej oraz uzdrowiskowej również dla Gminy Kije. Turyści przebywający na terenach uzdrowiskowych mogą chętnie korzystać z atrakcji turystycznych miejscowości położonych najbliżej, w tym Gminy Kije.

W kontekście obszarów strategicznej interwencji czy obszarów funkcjonalnych wyznaczanych na szczeblu ponadlokalnym, warto zwrócić uwagę, że Gmina Kije razem z gminami: Działoszyce, Pińczów, Michałów oraz Złota wchodzi w skład Lokalnej Grupy Działania „Ponidzie”.

4.2.2 Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano

Obszary strategicznej interwencji to obszary, które ze względu na występowanie określonych czynników o różnym charakterze, mogą powodować sytuację kryzysową bądź też odwrotnie – posiadać potencjał rozwojowy. Obszary te wymagają podjęcia określonych działań mających na celu zniwelowanie występującego problemu bądź też wykorzystanie zidentyfikowanego potencjału. Wyznaczenie OSI na poziomie lokalnym jest fakultatywne. Na terenie Gminy Kije wyznaczono cztery wewnętrzne obszary strategicznej interwencji, które wykazują potencjał rozwojowy.

Lokalny Ośrodek Wzrostu – miejscowość Kije, pełniąca ważną rolę ośrodka obsługi mieszkańców pobliskich terenów została wyznaczona jako pierwsze OSI wewnętrzne. Lokalizacja miejscowości Kije na przecięciu głównych układów komunikacyjnych przyczyniła się do wykreowania jej na centrum administracyjne i usługowe dla całej gminy. Dodatkowo w centrum miejscowości znajduje się Samorządowa Instytucja Kultury „Kasztelania” najważniejszy podmiot prowadzący działalność kulturalną na terenie Gminy Kije. Odbywa się tam wiele ważnych wydarzeń i imprez m.in. upamiętniających znaczące wydarzenia historyczne. Miejscowość Kije ma duży potencjał rozwojowy, dlatego jednym z projektów przewidzianych do realizacji w ramach Strategii jest *Wykreowanie i zagospodarowanie centrum miejscowości Kije – Smart Village*. Podjęcie działań na wyznaczonym OSI, koncentruje się na zagospodarowaniu centrum miejscowości w celu wzmocnienia jego dotychczasowych funkcji i wykreowania nowych oraz zbudowania rekreacyjnego i usługowego charakteru, który będzie integrował obecnych i przyszłych mieszkańców, a także będzie stanowił jedną z atrakcji dla turystów. Rozwój samych Kij wpłynie pozytywnie na całą gminę.

Drugie z wyznaczonych OSI o funkcji turystycznej obejmuje miejscowości Hajdaszek oraz Umianowice. Zostały one wskazane głównie z powodu walorów przyrodniczych znajdujących się na obszarze tych miejscowości, a także ze względu na możliwość rozwoju turystyki w oparciu o trasę kolejki wąskotorowej oraz inne atrakcje turystyczne. W miejscowości Umianowice powstaje Centrum Edukacyjno-Przyrodniczego – „Nidarium”. Będzie to obiekt przeznaczony zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych, którzy będą mogli podziwiać przyrodę. Jedną z głównych atrakcji Ośrodka będzie ogromne akwarium o pojemności 25 tys. litrów, ukazujące życie w Nidzie. Przy Ośrodku powstanie Mini Gospodarstwo ekologiczne, a także taras widokowy. Planowane jest również umożliwienie przejazdu drezyną z Umianowic do Hajdaszka, w którym znajduje się Stacja Świętokrzyskiej Kolei Dojazdowej. Znajdująca się w Hajdaszku stacja kolejki wąskotorowej stanowi jedną z atrakcji turystycznych. Część zadań przewidzianych do realizacji w nowej perspektywie finansowej koncentruje się na zagospodarowaniu terenów wokół ww. atrakcji turystycznych, z których będą korzystać mieszkańcy oraz turyści. Przyczyni się to również do rozwoju przemysłu turystycznego i okolicy turystycznego, a tym samym wpłynie pozytywnie na rozwój przedsiębiorczości mieszkańców.

Włoszczowice, zostały wskazane jako kolejne OSI o funkcji osiedleńczej. Włoszczowice, które przecina droga wojewódzka 766 położone są ok 10 km od Morawicy oraz niecałe 30 km od Kielc są największą i najbardziej zaludnioną miejscowością na terenie gminy. Znajduje się tu Szkoła Podstawowa Filialna oraz Przedszkole, a także jednostka OSP. Ponadto w *Programie Rewitalizacji dla Gminy Kije na lata 2016–2023* przyjętym Uchwałą nr XXVI/227/17 Rady Gminy Kije z dnia 10 maja 2017 r. Włoszczowice zostały wskazane jako miejscowość pełniąca uzupełniającą rolę dla Kij w zakresie obsługi mieszkańców obszaru. Z opracowanej Diagnozy wynika również, że Włoszczowice są jedną z miejscowości, w których znajduje się najwięcej podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Miejscowość ma duży potencjał rozwojowy dlatego w Strategii ujęto zadania mające na celu wzmocnienie tego potencjału poprzez wdrożenie koncepcji Smart Village. Działania podejmowane na obszarze Włoszczowic zapewnią dostęp do podstawowych usług obecnym mieszkańcom, a także zwiększą atrakcyjność osiedleńczą miejscowości dla potencjalnych nowych mieszkańców.

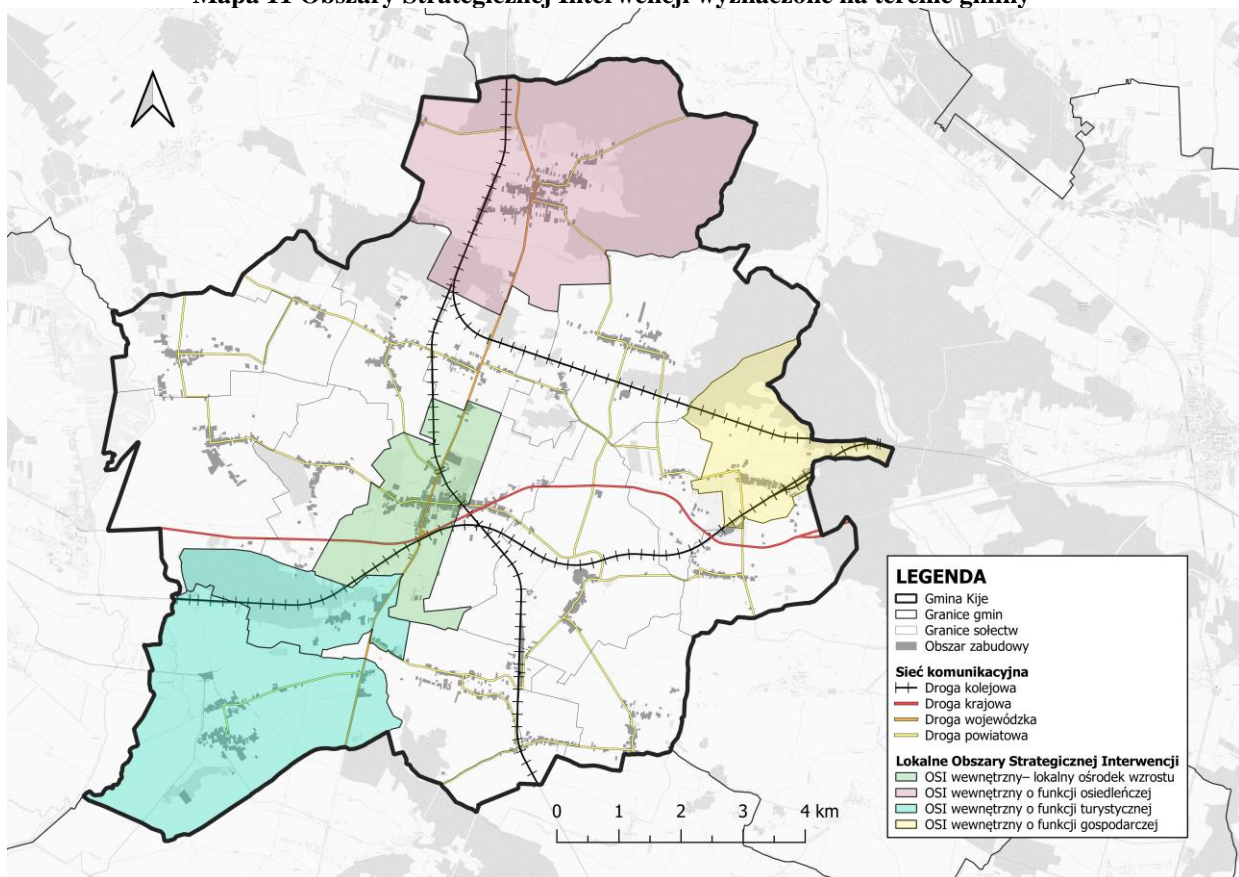
Ostatnim z wyznaczonych OSI na terenie Gminy Kije, które będzie pełniło funkcję gospodarczą jest miejscowość Wola Żydowska, przez którą przebiega linia kolejowa szerokotorowa LHS. W Woli Żydowskiej znajduje się również Terminal Przeładunkowy gazu

płynnego. Wyznaczony obszar cechuje się potencjałem do rozwoju strefy gospodarczej oraz inwestycyjnej. W związku z powyższym w Strategii zaplanowano działania mające na celu rozszerzenie oferty uzbrojonych terenów inwestycyjnych dla potencjalnych nowych inwestorów.

Działania podjęte na wyznaczonych OSI lokalnych będą miały pozytywny wpływ na teren całej gminy. Efektem pisanych działań będzie podniesienie atrakcyjności gminy jako miejsca do zamieszkania, kształcenia się oraz pracy, w którym można aktywnie odpoczywać, a podstawą rozwoju jest wykorzystanie potencjału przyrodniczego, turystycznego oraz gospodarczego.

Na mapie 11 przedstawiono położenie Obszarów Strategicznej Interwencji wyznaczonych na terenie Gminy Kije.

Mapa 11 Obszary Strategicznej Interwencji wyznaczone na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne

5. System realizacji Strategii Rozwoju

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Gminy Kije zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

W niniejszym rozdziale wskazano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, biorąc pod uwagę ich rolę, kompetencje i relacje między nimi. Wskazano mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii, określono sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz wskazano wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, pozwala na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Określenie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiągnięciu celów założonych w Strategii. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizacji dokumentu. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, działania priorytetowe oraz zaplanowane zadania i projekty strategiczne. Monitoring Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Strategii oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jej głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą dwuletnich zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów strategicznych, jak i wskaźników oddziaływania mierzonych co 2 lata, w odniesieniu do celów strategicznych, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy (*Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije, 2021 r.*). W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze gminy w porównaniu do województwa i kraju. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie w raportach co 2 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji

będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania Diagnozy, czyli według stanu na koniec 2019 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów strategicznych zobowiązane są do składania informacji okresowej do Koordynatora ds. Strategii. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania dokumentu.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny jest Wójt Gminy Kije. Wyznaczy on Koordynatora ds. Strategii, który będzie zarządzał całym procesem wdrażania, koordynował działania i przygotowywał raport z monitoringu w okresach dwuletnich. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne samodzielne stanowiska pracy i referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze gminy i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Poniżej na schemacie przedstawiono instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030

Wójt
<ul style="list-style-type: none">• wdrażanie – stymulowanie działań;• integrowanie zasobów.
Rada Gminy
<ul style="list-style-type: none">• wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji Strategii;• wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych;• akceptacja sprawozdań z realizacji Strategii;• analizowanie postępów wdrażania Strategii;• przyjmowanie aktualizacji Strategii;• uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.
Koordynator ds. Strategii
<ul style="list-style-type: none">• upowszechnianie założeń Strategii wśród mieszkańców;• inicjacja realizacji działań priorytetowych;• koordynacja działań, w tym koordynacja przygotowania okresowych sprawozdań z realizacji Strategii – sporządzanie co 2 lata raportu z postępu realizacji dokumentu. Raport będzie zawierał informacje na temat wartości wskaźników monitoringowych (produktu, rezultatu) i wartości wskaźników oddziaływania, mierzonych co 2 lata;• udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji;• poszukiwanie nowych źródeł finansowania;• ewaluacja i ewentualne przygotowanie zmian do aktualizacji;• pełni funkcje koordynatora w przypadku realizacji projektów strategicznych lub zadań w partnerstwie.
Komórki Urzędu i jednostki, partnerzy
<ul style="list-style-type: none">• realizacja poszczególnych zadań i projektów;• przekazywanie informacji o stopniu realizacji zadań do Koordynatora ds. Strategii;• sporządzanie statystyk i gromadzenie danych pomocnych w procesie monitorowania;• zgłaszanie wniosków do zmian w Strategii.

Źródło: Opracowanie własne

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów i zadań, uwzględnionych w planie operacyjnym Strategii. Monitoring realizacji Strategii, w tym osiągniętych wskaźników, odbywa się raz na 2 lata i jest realizowany do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym – pierwszy okres sprawozdawczy przypada na lata 2022–2023, więc pierwszy raport z monitoringu powinien być wykonany do końca czerwca 2024 r. Informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane mieszkańcom gminy,

jak również wszystkim zainteresowanym, w formie raportów z monitoringu, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy w Kijach, a także podczas spotkań w trakcie realizacji Strategii z różnymi grupami społecznymi, w tym z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi. Monitorowanie przebiegu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie procesem ciągłym. Sporządzany raport powinien wskazywać na zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwoju oraz umożliwiać dokonywanie oceny stopnia realizacji zapisanych celów, które mierzone będą za pomocą dwuletnich zmian wskaźników. W tabeli 12 przedstawiono wskaźniki mierzalności rozwoju, natomiast w tabeli 13 wskaźniki produktu i rezultatu, które powinny być osiągnięte na koniec realizacji Strategii – wszystkie będą przedmiotem monitoringu. Wartość bazowa dla wskaźników wskazanych w tabeli 13 wynosi zero. Wszystkie wskaźniki odnoszą się ogólnie do zadań, a więc wszelkich projektów i inwestycji, które będą w ich ramach realizowane, a nie tylko do projektów strategicznych.

Tabela 12 Wskaźniki mierzalności rozwoju Gminy Kije

Lp.	Nazwa wskaźnika		Wartość wskaźnika dla gminy na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla województwa na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla Polski na koniec:	Pożądana wartość wskaźnika dla gminy na koniec:
			2019 r.	2019 r.	2019 r.	2030 r.
1.	Liczba ludności ogółem		4 373	1 233 961	38 382 576	4 460 (wzrost o 2%)
2.	Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w [%] ludności ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	16,0	16,5	18,1	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa w 2030 r.
		w wieku produkcyjnym	60,0	59,9	60,0	Utrzymanie wskaźnika na poziomie wyższym niż średnia wojewódzka i kraju na koniec 2030 r.
		w wieku poprodukcyjnym	24,0	23,7	21,9	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla województwa w 2030 r.
3.	Współczynnik przyrostu naturalnego (przeliczenie na 1 000 mieszkańców)		-9,12	-3,5	-0,9	Wskaźnik na poziomie dodatnim
4.	Saldo migracji ogółem na 1 000 ludności		-0,23	-2,8	0,2	Wskaźnik na poziomie dodatnim
5.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]		4,7	5,7	3,8	Osiągnięcie wskaźnika niższego niż średnia dla województwa i kraju na koniec 2030 r.
6.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców		30	37	38	Wskaźnik wyższy od średniej dla województwa i kraju na koniec 2030 r.
7.	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności		73	76	99	84 (wzrost o 5%)

8.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności		627	944	1 175	721 (wzrost o 15%)
9.	Podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym		105	158	196	121 (wzrost o 15%)
10.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców		462	722	837	531 (wzrost o 15%)
11.	Liczba dzieci przypadająca na 1 placówkę wychowania przedszkolnego		39	47	63	Wskaźnik na poziomie niższym niż średnia wojewódzka na koniec 2030 r.
12.	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat		738	852	885	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla województwa i kraju w 2030 r.
13.	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach		0	8,5	12,4	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla województwa w 2030 r.
14.	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców		448	299	215	Osiągnięcie wartości poniżej wskaźnika dla województwa i kraju w 2030 r.
15.	Korzystający z instalacji w [%] ogółu ludności	sieć wodociągowa	94,9	91,5	92,2	Utrzymanie wartości powyżej wskaźnika dla województwa i kraju w 2030 r.
		sieć kanalizacyjna	57,6	59,4	71,2	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla województwa i kraju w 2030 r.
16.	Nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności		3	2	2	Utrzymanie wartości powyżej wskaźnika dla województwa

					i kraju w 2030 r.
17.	Dochody ogółem na 1 mieszkańca [zł]	4 952	5 372	5 969	Osiągnięcie wartości powyżej wskaźnika dla województwa i kraju w 2030 r.
18.	Dochody własne na 1 mieszkańca [zł]	1 475	2 122	2 959	Min. 80% średniej krajowej na koniec 2030 r.
19.	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca [zł]	4 424	5 370	6 051	Min. 80% średniej krajowej na koniec 2030 r.
20.	Wydatki majątkowe na 1 mieszkańca [zł]	430	1000	1 011	Min. 90% średniej krajowej na koniec 2030 r.
21.	Wydatki bieżące na 1 mieszkańca [zł]	4 004	4 382	5 039	Nie większe niż średnia wojewódzka i krajowa w 2030 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl

Tabela 13 Wskaźniki produktu i rezultatu do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii (do UZUPEŁNIENIA)

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2026 r.)	Wartość docelowa (stan na koniec 2030 r.)
WSKAŹNIKI PRODUKTU					
1.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha			
2.	Liczba wspartych obiektów infrastruktury	szt.			
3.	Długość nowo wybudowanych dróg	km			
4.	Długość wspartych rowerowych szlaków turystycznych	km			
5.	Ilość nowych wypożyczalni rowerów	szt.			
6.	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km			
7.	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km			
8.	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetycznej	m ²			
9.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.			
10.	Powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych	ha			
11.					
12.					
13.					
14.					
WSKAŹNIKI REZULTATU					
1.	Ludność mieszkająca na obszarach zrewitalizowanych	os.			
2.	Liczba osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury	os.			
3.	Liczba osób biorących udział w wydarzeniach organizowanych przez gminę	os.			
4.	Liczba osób korzystających z dróg dla rowerów	os./rok			

5.	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	os.			
6.	Liczba osób korzystających z wypożyczalni rowerów	os./rok			
7.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	os.			
8.	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	os.			
9.	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok			
10.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ²			
11.	Ilość osób starszych oraz z niepełnosprawnościami objętych wsparciem	os.			
12.					
13.					
14.					
15.					

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju

Przyjęto, że Strategia Rozwoju ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja.

Z wnioskiem o aktualizację Strategii Rozwoju może wystąpić: Koordynator ds. Strategii Rozwoju Gminy Kije, inicjatywa co najmniej 4 członków Rady Gminy lub 50 mieszkańców. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii Rozwoju, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów dokumentu, w trakcie jego realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań i projektów, które będą wpisywać się w cele i działania priorytetowe.

Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie jej adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów, a jej ocena opierać się będzie na pięciu zasadniczych kryteriach:

- skuteczność – pozwala określić, czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania,
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii,
- użyteczność – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej,
- trafność – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom danego obszaru,
- trwałość – pozwala określić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ewaluacja zadań zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* zostanie podzielona na następujące części:

- *ex-ante* (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji. Jej zadaniem jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania planowane w ramach Strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Ocena ta została przeprowadzona w trakcie opracowywania Strategii, przed jej przyjęciem i stanowi załącznik do niniejszego dokumentu;
- *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. Strategii, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii (raport z monitoringu Strategii) co najmniej raz na dwa lata;
- *mid-term* (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego może nastąpić aktualizacja Strategii;
- *ex-post* (na zakończenie realizacji Strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii, z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

W przypadku konieczności aktualizacji dokumentu Strategii, będzie on podlegał procedurze jak podczas przyjęcia, tj. zgodnie z art. 10g ust. 9 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.).

5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem programującym rozwój gminy do 2030 roku. Wszystkie pozostałe, zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne, plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę funkcjonujących w gminie programów i planów pod kątem ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii (szczególnie głównych jej założeń). Wskazano też dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 14 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (ze zmianami)</i>	od lipca 2012 r.	Obowiązujący. Zgodny z dokumentem Strategii. Planowane nowe przepisy o planowaniu przestrzennym likwidują studia uwarunkowań na rzecz aktów planistycznych, które mają być spójne ze strategią rozwoju gminy/strategią rozwoju ponadlokalnego.
2.	<i>Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy dla Gminy Kije na lata 2015–2018</i>	2015–2018	Nieaktualny. W przypadku opracowania dokumentu należy zachować spójność z dokumentem Strategii
3.	<i>Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019–2021</i>	2019–2021	Nieaktualny. Rekomenduje się sporządzenie nowego dokumentu, spójnego z założeniami Strategii.
4.	<i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kije</i>	2015–2020	Nieaktualny. Rekomenduje się sporządzenie nowego dokumentu, spójnego z założeniami Strategii.
5.	<i>Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kije na lata 2012–2023</i>	2012–2023	Aktualny. Dokument zgodny z założeniami Strategii.
6.	Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kije	Nie istnieje	Rekomenduje się sporządzenie dokumentu, spójnego z założeniami Strategii.
7.	<i>Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kije na lata 2019–2024</i>	2019–2024	Aktualny. Dokument zgodny z założeniami Strategii.
8.	<i>Program Rewitalizacji dla Gminy Kije na lata 2016–2023</i>	2016–2023	Aktualny. Dokument zgodny z założeniami Strategii.
9.	<i>Roczny Program współpracy Gminy Kije z Organizacjami Pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2022</i>	Na rok 2022	Aktualny. Dokument zgodny z założeniami Strategii.
10.	<i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kije na lata 2019–2029</i>	2019–2029	Aktualny. Kwestie społeczne, w tym włączenie społeczne oraz wzrost aktywności społecznej mieszkańców zostały uwzględnione w Planie operacyjnym Strategii jako jedno z priorytetowych działań.

Źródło: Opracowanie własne

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów

W procesie planowania i realizacji rozwoju Gminy Kije istotne jest uwzględnianie rzeczywistych potrzeb nie tylko samorządu, ale przede wszystkim społeczności lokalnej. W związku z tym na etapie opracowania Strategii zapewniono włączenie w ten proces mieszkańców i innych interesariuszy. Mieli oni możliwość udziału w opracowaniu dokumentu poprzez wyrażenie swoich opinii m.in. w formie udziału w badaniu ankietowym, złożenia propozycji projektów własnych do realizacji (nabór fiszek projektowych), czy złożenia uwag i opinii zarówno do projektu *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije*, jak i projektu samej Strategii. Wkład w ostateczny kształt dokumentu miały również instytucje zewnętrzne, włączone w proces konsultacji i opiniowania dokumentu. Udział mieszkańców i innych interesariuszy zagwarantowany jest również na etapie wdrażania i oceny Strategii.

6.1. Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa

Do uzupełnienia po konsultacjach społecznych i procesie opiniowania

Na podstawie art. 6 ust. 3 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057) oraz zgodnie z *Uchwałą Nr XXXII/247/22 Rady Gminy w Kijach z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji*, a także w związku z *Uchwałą Nr XXXIX/256/14 Rady Gminy w Kijach z dnia 26 lutego 2014 roku w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Kije* oraz zgodnie z Zarządzeniem Wójta Gminy Kije ...2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*, w dniach odbyły się konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem dokumentu oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gminy,

2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami,
3. z sąsiednimi gminami i ich związkami,
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Dodatkowo, Gmina Kije włączyła w proces konsultacji społecznych następujące podmioty:

5. Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Ponidzie” z siedzibą w Pińczowie;
6. Powiat Pińczowski.

Do podmiotów wskazanych w pkt. 3–6 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje odbyły się w terminie od dnia .. do dnia .. 2022 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:
 - a) drogą elektroniczną na adres e-mail: urząd@kije.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – Strategia Rozwoju Gminy Kije”;
 - b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Kijach, ul. Szkolna 19, 28-404 Kije, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – Strategia Rozwoju Gminy Kije”;
 - c) bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy w Kijach, w godzinach pracy Urzędu;
 - d) elektronicznie na adres skrytki Urzędu na platformie ePUAP: /KIJE/skrytka.
2. Spotkania otwartego, umożliwiającego omówienie założeń dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się w dniu2022 r. o godz. wzięło w nim udział..... osób.
3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy w Kijach, ul. Szkolna 19, 28-404 Kije, w godzinach pracy Urzędu.

Informację o konsultacjach społecznych ww. projektu dokumentu zamieszczono 7 dni kalendarzowych przed rozpoczęciem konsultacji, tj. 13.05.2022 r. w następujących formach:

- na stronie internetowej gminy (kije.pl) w formie publikacji Zarządzenia Nr 30/2022 Wójta Gminy Kije w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*;
- na stronie Urzędu Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (kije.biuletyn.net) w formie publikacji Zarządzenia Nr 30/2022 Wójta Gminy Kije w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*;
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy w Kijach.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* dostępne były od ...2022 r:

- w wersji papierowej w sekretariacie budynku Urzędu Gminy w Kijach, w godzinach pracy Urzędu;
- w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Kije (kije.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (kije.biuletyn.net).

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu dokumentu było otwarte spotkanie z interesariuszami, które odbyło się w dniu o godz. w W spotkaniu uczestniczyło Podczas spotkania przedstawiono główne założenia programowe i wdrożeniowe dokumentu tj. wizja, misja, cele strategiczne wraz z odpowiadającymi im działaniami, a także zakres rzeczowy projektów strategicznych, które planowane są do realizacji przez samorząd gminy. Przedstawione zostały również założenia przestrzenno-funkcjonalne, w tym model funkcjonalno-przestrzenny. Podczas spotkania wpłynęły / nie wpłynęły żadne uwagi.

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie wpłynęło..... wypełnionych formularzy uwag.....

Na podstawie art. 10f ust. 2–3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) Wójt Gminy Kije pismem z dnia r. zawnioskował o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju

województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. ...

6.2. Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny Strategii – partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rozwoju Gminy Kije jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów strategicznych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o gminie.

Partycypacja i partnerstwo to współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się. Proces tworzenia Strategii, już od etapu analiz prowadzonych na potrzeby opracowania Diagnozy, uwzględniał włączanie mieszkańców i innych interesariuszy, a także charakteryzował się otwartością (umożliwiał uczestniczenie jak największej liczbie chętnych osób i organizacji w gminie) i transparentnością (dialog, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych).

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii, w dniach 03–19.12.2021 r. oraz w dniach 11–25.03.2022 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców gminy. Pierwsze z badań przeprowadzono na potrzeby procesu diagnostycznego, zaś drugie w celu przygotowania wstępnych założeń i kierunków rozwoju dla opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*. Ankiety były dostępne w wersji on-line oraz w wersji papierowej. Udział w pierwszym badaniu wzięło 77 osób. Ankieta zawierała 2 pytania – raport z ankiety stanowi załącznik do Diagnozy. Wyniki ankiet wskazują na to, że największym problemem występującym na obszarze gminy, zdaniem mieszkańców, jest dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej – odpowiedź „źle” i „bardzo źle” wskazało 72% respondentów. Drugim największym problemem, który wskazało 66% ankietowanych („źle” i „bardzo źle”) jest jakość i dostępność opieki żłobkowej. Natomiast 64% mieszkańców wskazało, iż dostęp do miejsc pracy jest na poziomie „złym” i „bardzo złym”. W drugim badaniu udział wzięło 134 osoby. Ankieta zawierała 3 pytania: w pierwszym należało wskazać dwa potencjały rozwojowe gminy, najwięcej mieszkańców wskazało walory przyrodnicze i czyste środowisko naturalne (54%) oraz bliskość rozwijających się ośrodków miejskich Morawicy i Pińczowa (40%). Drugie dotyczyło kierunków rozwoju gminy, najczęściej wskazywaną odpowiedzią było tworzenie gminy zaspokajającej wszystkie potrzeby mieszkańców (57%). Natomiast trzecie pytanie dotyczyło obszarów z jakimi według mieszkańców powinna być kojarzona w przyszłości Gmina Kije, najwięcej osób wskazało

odpowiedź gmina przedsiębiorcza, atrakcyjna dla inwestorów i tworzącą nowe miejsca pracy (66%).

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii przeprowadzono także nabór fiszek z propozycjami projektów do realizacji w nowej perspektywie finansowej w terminie 04–15.04.2022 r. Fiszki projektowe można było składać osobiście, drogą elektroniczną lub korespondencyjnie na adres Urzędu Gminy w Kijach. W odpowiedzi na ogłoszenie nie wpłynęła żadna fiszka z propozycjami projektów.

Oprócz jakościowych analiz prowadzonych za pomocą badań ankietowych, posłużono się również dyskusjami w trakcie spotkań:

- 04 marca 2022 r. spotkanie informacyjno-warsztatowe (podsumowanie Diagnozy i rozpoczęcie kształtowania założeń rozwoju, dyskusje na temat priorytetowych zadań do realizacji w ramach Strategii):
 - godz. 11:30 – przedstawiciele Urzędu Gminy w Kijach;
 - godz. 13:00 – przedstawiciele Urzędu Gminy w Kijach oraz z radnymi i sołtysami z terenu Gminy Kije;
- 2022 r. – otwarte spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami gminy.

Oprócz oficjalnych spotkań z mieszkańcami i interesariuszami, na ostateczny kształt dokumentu składało się wiele rozmów telefonicznych i osobistych oraz korespondencji e-mailowej autorów niniejszego opracowania z przedstawicielami samorządu gminy i jego pracownikami.

Elementem partycypacji były również konsultacje społeczne:

- projektu *Diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije*, przeprowadzone w dniach 03–15.02.2022 r.;
- wstępnych założeń do *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*, przeprowadzone w dniach 11–25.03.2022 r.;
- projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*, przeprowadzone w dniach ...2022 r.

Mieszkańcy zostali włączeni w proces konsultacji społecznych *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Kije*, a następnie projektu dokumentu *Strategia*

Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030. W obu przypadkach mieszkańcy informowani byli o konsultacjach poprzez ogłoszenia na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Kijach. W obu przypadkach uwagi i wnioski zbierane były w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Formularze konsultacyjne wraz z projektami dokumentów dostępne były w wersji papierowej w sekretariacie Urzędu Gminy w Kijach oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: urząd@kije.pl;
- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Kijach, ul. Szkolna 19, 28-404 Kije z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – Diagnoza Kije”;
- c) bezpośrednio do sekretariatu lub dziennika podawczego w budynku Urzędu Gminy w Kijach, w godzinach pracy Urzędu.

W przypadku konsultacji samej Strategii, uwagi zbierane były również w formie uwag ustnych do protokołu, a także zorganizowane było otwarte spotkanie konsultacyjne. Niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu niniejszego dokumentu sporządzony został *Raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*. (po konsultacjach uzupełnić o informacje z raportu)

Włączenie mieszkańców jest istotne nie tylko na etapie analiz, opracowania Diagnozy i opracowania Strategii, ale też podczas wdrażania Strategii i jej oceny. Mieszkańcy będą brać udział w pracach nad ewentualną aktualizacją dokumentu (będą mogli zainicjować aktualizację i/lub brać udział w konsultacjach społecznych projektu aktualizowanego dokumentu). Przy okazji realizacji projektów strategicznych, na etapie projektowym, organizowane będą spotkania z mieszkańcami. Mieszkańcy będą informowani o etapach realizacji projektów strategicznych, dodatkowo publikowane do publicznej wiadomości będą raporty z monitoringu Strategii.

6.3. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii

DO UZUPEŁNIENIA PO PRZEPROWADZENIU PROCEDURY

Stosownie do art. 57 ust. 1 pkt. 2, art. 58 ust. 1 pkt. 2 oraz na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 5-6 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 z późn. zm.) organ opracowujący projekt Strategii zwrócił się w dniu r. do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach (PWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach (RDOŚ) z wnioskiem o podjęcie decyzji **umożliwiającej odstąpienie** od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*.

W przypadku, gdy realizacja postanowień Strategii Rozwoju lub jej zmiana nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, można odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 48 ust. 1 ww. ustawy). Odstąpienie wymaga wcześniejszego uzgodnienia z właściwym organem ochrony środowiska oraz organem inspekcji sanitarnej. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga uzasadnienia, którego zakres określony został w art. 49 ww. ustawy. Szczegółowe uzasadnienie pozwala na zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń oraz na ocenę, iż realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Opracowanie uzasadnienia stanowi etap diagnozy wpływu opracowywanego dokumentu na prawnie chronione komponenty środowiska naturalnego i pozwala dostosować niezbędne do zastosowania narzędzia ich ochrony do skali poruszanej w nim problematyki.

Do wniosków do PWIS i RDOŚ załączono, zgodnie z art. 49 *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii. W uzasadnieniu tym wskazano stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, opisano powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach, a także przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa

wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska, wskazano również powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska. W uzasadnieniu znalazła się informacja o tym, że *Strategia Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030* zawiera projektów strategicznych, które mają na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, zwiększenie komfortu i jakości życia mieszkańców gminy, wzrost bezpieczeństwa publicznego, poziomu wiedzy i przedsiębiorczości mieszkańców. Zadania, które wskazano do realizacji w ramach dokumentu, będą przede wszystkim oddziaływać pozytywnie na ludzi i dobra materialne. Wyznaczone cele są zbieżne z potrzebami mieszkańców oraz wynikają ze zdiagnozowanych problemów występujących na terenie gminy. Osiągnięcie celów przyczyni się tym samym w sposób bezpośredni i pośredni do poprawy jakości życia mieszkańców.

W uzasadnieniu wskazano, że w projektach strategicznych określonych w Strategii przedstawiono zakres, który na etapie tworzenia dokumentu jest jedynie koncepcją, z przewidywanymi ramami finansowymi i przybliżoną, najczęściej z dokładnością do miejscowości, lokalizacją. Projekty te są w fazie koncepcyjnej – dla większości nie ma konkretnych projektów budowlanych, planów, pozwoleń czy decyzji. Przed realizacją każdego projektu przeprowadzone zostaną odpowiednie procedury, w tym środowiskowe. Gmina oraz wykonawcy zadbają o uzyskanie wszelkich pozwoleń koniecznych do rozpoczęcia prac oraz skonsultują ich rodzaj i zakres z odpowiednimi instytucjami.

W dniu r. do Urzędu Gminy w Kijach wpłynęło pismo znak od Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach, w którym stwierdzono, że

W dniu r. do Urzędu Gminy w Kijach wpłynęło pismo znak od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach (dalej: Regionalny Dyrektor) dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030*, w którym

Spis schematów

Schemat 1 Programowanie rozwoju.....	19
Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji <i>Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i>	87

Spis tabel

Tabela 1 Schemat analizy SWOT	12
Tabela 2 Analiza SWOT	12
Tabela 3 Drzewo problemów	17
Tabela 4 Drzewo celów	18
Tabela 5 Plan operacyjny	22
Tabela 6 Projekt strategiczny nr 1	31
Tabela 7 Projekt strategiczny nr 2.....	33
Tabela 8 Projekt strategiczny nr 3.....	35
Tabela 9 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Kije na lata 2022–2030</i>	43
Tabela 10 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych.....	49
Tabela 11 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu	50
Tabela 12 Wskaźniki mierzalności rozwoju Gminy Kije	89
Tabela 13 Wskaźniki produktu i rezultatu do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii (do UZUPEŁNIENIA)	92
Tabela 14 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii	96

Spis map

Mapa 1 Położenie Gminy Kije na tle województwa świętokrzyskiego	8
Mapa 2 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Kije.....	67
Mapa 3 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Kije	68
Mapa 4 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kije	69
Mapa 5 Mapa geologiczna Gminy Kije	70
Mapa 6 Gmina Kije – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego.....	73
Mapa 7 Gmina Kije – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego	74
Mapa 8 Fragment mapy <i>Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego – Kierunki polityki przestrzennej – synteza ustaleń</i>	78
Mapa 9 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Kije	79
Mapa 10 Obszary strategicznej interwencji na terenie województwa świętokrzyskiego	81
Mapa 11 Obszary Strategicznej Interwencji wyznaczone na terenie gminy	84